

Szalony Irodalom • Művészet • Jelenlét

a Laffert Kúria folyóirata - I. évfolyam 4. szám 2020. október

Tartalom

Október	
Tornai József: Talán, ha elmennék Harasztira	
	<i>3. oldal</i>
Juhász Gyula: Vértanúink	
	<i>6. oldal</i>
Artisták cérnaszálon	
Jahoda Sándor: Rómeó és Júlia apokrif	
	<i>7. oldal</i>
Türjei Zoltán: Megkésett udvarlás	
	<i>8. oldal</i>
Kókai János: Túloldal	
	<i>9. oldal</i>
Visszatekintés	
Krúdy Gyula: Az ember, aki mindig vizitbe járt	
	<i>10. oldal</i>
A Magyar Festészet Napja	
	<i>12. oldal</i>
Füst Milán: Szózat a sírból	
	<i>14. oldal</i>
Arnóti Péter: Meg nem élt pillanatok	
	<i>15. oldal</i>
Marafai Szilvia: Jó Ember	
	<i>18. oldal</i>
Mikó F. László: Minden más lett	
	<i>21. oldal</i>
Mikó F. László: Uzsák útja	
	<i>27. oldal</i>
Arnóti András: Három hang	
	<i>31. oldal</i>
Baláti-Bredák Alexandra: Hidegzuhanó	
	<i>35. oldal</i>
Hargittay Gergely: Lemezajánló	
	<i>38. oldal</i>

Impresszum

Kiadja a Dunaharaszti József Attila Művelődési Ház * Felelős kiadó: Gáll Sándor intézményvezető * Szerkesztőség: Arnóti András, Baláti-Bredák Alexandra, Hajdu Zsolt, Mikó F. László, Gáll Sándor * Címoldal: Lehel Endre: Dunaharaszti című festménye
Elérhetőség: Laffert Kúria 2330 Dunaharaszti, Fő út 172. /laffertkuria@laffertkuria.hu/

Október

Ünnepi és szomorú évfordulók, emlékek, mindez a koronavírus árnyékában, maszkban, távolságtartással. Nem ilyen őszre számítottunk. Július 1-én volt húsz éve, hogy Dunaharaszti város lett, a várossá avatás október 1-én volt, így ez maradt a város születésnapja. Október hatodika emlékezte az aradi vértanúké, kilencedike a februárban elhunyt Tornai Józsefé, huszonharmadika a pesti srácoké és a haraszti szabadságharcosoké. Emlékezzünk a költészet szavával, köszöntsük a 20 éves Dunaharasztit az itt született költő lírai versével, aki már végérvényesen a múltból üzen: keressük és szeressük a mi Harasztinkat! A Mester végleg visszaérkezett a már nem létező szülői házba és a Kiskunság homokos, akácós végtelen és időtlen világába.

Tornai József: Talán, ha elmennék Harasztira

Talán, ha elmennék Harasztira,
talán már a legelső pillanatban,
mikor a vonatról leszálok
s lábom megakad a haraszti homokban,
talán már a homokbánya sivár-fehér
teknőjében, hol régen marhacsont és vér rohadt,
talán már utcánk első akácfájától,
drótkerítésünk fekete roncs-árnyékától,

.....

mert mindenkinek van Harasztija,
és ha nincs, akkor még inkább szeretnék
elmenni a magunk saját Harasztijába,
mit sejt-korunk óta keresünk,
más és más néven,
más és más istenként üldözünk,
agyrém-forma, nemlétező,
de annál inkább szomjazott, égető,
belső, elolthatatlan, eltaposhatatlan Haraszi,
anyánk, szerelmünk, rögeszménk,
egyedüllétünk és rémületünk
éjjel, mikor halljuk, hogy hívnak
a csillagok, vagy nem is a csillagok,
a halál porszemei,
és kinyílunk, mint árvíz-elöntött híd,
már visz is a piszkos, hideg semmi:
a saját szívburokból kizúduló álom-káprázásunk,
talán, ha megint hallanám a vércse-sírást
az Egy-nyárfa-pagonyban,
ha elbáméskodnék az év-mélységekre
elfelejtett Tulipán-tér bádogkrisztusa előtt,
orgonabokor- és ribizkesövény-felhőben,
ha végiglihegnék a Táncsics Mihály utcán,
míg végetér, beleömlik
a hullámos szántóföldekbe,
fölkanyarodik A Lemenő-nap-dombjára,
talán, ha lekuporodnék a földre udvarunkon,
hogy megint kisházat ragasszak sárból és cirokszárbból,
este ott aludnék a vályogfal mellett,
a csuhéval tömött derékaljon
az öreg ágy petróleum szagában,
talán, ha füttyentenék és a zöld árokparton
körülcsapkodnának ricsajukkal a komáim,
ha megint ott dobálnánk a pénzt
Húsvét-hétfőn a kerítés tövében,
mikor méregszürkén szemel az eső
és egyetlen bánat önti le az Alföldet
a haraszi horpadásoktól a Kis-Kúnság agyagáig,
talán, ha ott lesném az apró ablakokon
a sarat napokig, hetekig
és véretem lassan-lassan rágná szét

a szomorúság, az a haraszti, lefejtetlen,
céltalan, végejárhatatlan, mit a síksági
szél, a síksági hallgatás terít szét
szemcsés, nagy ujjaival
a fuldokló mellékutcákon, kockaházakon,
talán már az első ismerős, öregség-zúzott arctól,
a sziget első víznek-fordult nyárfájától
égre vágódna a kezem
és a szám hasadozna olyan jajdulással,
olyan igével,
ami halott már
s föltámaszthatatlan.

Juhász Gyula: Vértanúink

A föld alól, a magyar föld alól
A vértanúk szent lelke földalól:

E nagy napon, hol emlék s béke leng,
A bús bitókra hittel nézzetek!

Hittel, reménnyel, mert most kél a nap,
Minden napoknál szebb és szabadabb!

A nap, melyért mi vérben esve el,
Nyugodtan haltunk ama reggelen.

Szemünk nem látta, lelkünk látta csak,
Hisz onnan jönnek mind e sugarak;

Hisz onnan árad, új világ felett,
Szentháromságunk, mely jövőt teremt:

Szabadság minden népnek, aki él
S halni tudott egy megváltó hitér,

Egyenlőség, hogy Ember ne legyen
Mások szabad prédája, becstelen.

Testvériség, mely át világokon
Kézt fog a kézbe, hisz mind, mind rokon.

Ó magyarok, ti élő magyarok,
A halhatatlan élet úgy ragyog

Rátok, ha az egekbe lobogón
Igazság leng a lobogótokon,

Az Igazság, mely tegnap még halott,
Világ bírójaként föltámadott.

A népek szent szövetségébe ti
Úgy lépjete, mint Kossuth népei.

A föld alól, a magyar föld alól
A vértanúk szent lelke így dalol.

Vendégeink voltak:

Artisták cérnaszálon

Szeptember elején a „Köszönjük Magyarország” program keretében fiatal alkotók tartottak felolvasóestet a Laffert teraszán. Az „Artisták cérnaszálon” alkotócsoportot 2007-ben alapította Jahoda Sándor író, költő, Tűrjei Zoltán költő és pedagógus, Kókai János költő, zenész, színész és rendező. Azóta számos helyen tartanak felolvasásokat, könyvbemutatókat. Az igényes műhelymunkának köszönhetően sok-sok publikáció és kötet jelzi, közös munkájuk eredményét. Dunaharaszti Boldogh Dezső költővel együtt léptek fel. Műsorukat a helyi Renaissance duó: Becskey József és Birta László zenéje színesítette. Írásaikból szemelgettünk.

Jahoda Sándor: Rómeó és Júlia apokrif

- Ó, Rómeó, miért vagy te Rómeó?
- Mert ez a nevem.
- Tagadd meg pártod, és dobd el a neved!
- Sajnos, ezt nem tehetem.
- S ha nem teszed: csak esküdj kedvesemmé, s majd én nem leszek szocialista tovább!
- Esk...
- Csak pártod ellenségem, nem magad. S te önmagad vagy és nem fideszes.
- Esk... Én meggyülöltem tulajdon pártom. Mert néked ellenséged, drága szent. Ha írva volna, foszlányokká tépném.
- Ily szívességed nem várok el tőled, szép ifjú. Hanem...
- Hanem?
- Tudsz titkot tartani?
- Ez nem tartozik az erényeim közé... de rendelkez velem, ó gyönyörű lány!
- Nem akarok többé szocialista lenni...
- Hú, hát ez kemény... akkor mondd, mi akarsz lenni, ó gyönyörű lány?
- Független
- Független?
- Igen.
- Te, figyelj, nem akarsz velem egy pártot alakítani?
- Úgy érted, alkossunk egy párt?
- Igen, azt!
- Hát nem vagyok semmi jónak elrontója... rendben!
- Hozzám jössz feleségül?
- Igen, igen!

Türjei Zoltán

Megkésett udvarlás

1.

A tömött autóbuszon
fiatal bokája fehérlőn kacsint rám
piros cipőjéből.
Félszegen mosolyog.
Zavartan nézek félre,
de érzem, hogy figyel.
Kétségkívül flörtöl velem.
Hallom a pimasz kuncogását.
Az adrenalin bátorítóan áramlik
megfeszült tagjaimban.
Képes lennék a kabátok és koszos
farmerek közt végigcsúszni a bűdös
hányás szagú
padlón miközben a pesti utca úgy rázza
össze a busz
utasait, mint Sándor a salátás tálat.
Képes lennék elverekedni magam
addig az ülésig
csak hogy
csókkal köszöntsem és piros
rózsát dobjak elé.

2.

Másnap egy fülledt padlásszobában,
eldőlt sámlí fölött himbálózik.
Én letérdelek és megcsókolom
a még meleg lábfejet,
de soha nem leszek képes
megbocsátani magamnak
gyávaságomat.

Kókai János

Túloldal

Nem akarom hogy most itt legyél
ülj le a lépcsőházban
vedd át a hűvösét
(az enyémet)
ha fázni kezdesz sétálj ki a napra
az utcákon kötegekben áll a forróság
legyél laza
engedd hogy szoknyád járás közben
a térded fölé csússzon
simogasson a szövet
és miközben a kezemre gondolsz
ne nézz az erkély felé
nem fogok integetni
koncentrálj a lépéseidre ahogy az öntudatos nők
ugye tudod hogy kicsit
ebbe szerettem bele
mindig tetszett ahogy félreugrasz
mikor egy gépkocsi felcsapja
a járda mellett összegyűlt tócsát
ahogy ilyenkor papírzsebkendőt kérsz
együtt nevetve az egészen
újra meg kell tanulnod
egyedül flangálni
bámulni a kirakatokat
a házak cirádáit
vagy a férfiakat
ezt már te döntöd el
többet nem szólok bele
melyik ruha áll jól
melyik rúzs
és hogy a hajad ne gumizd össze
legyen tiéd az utca
a tér a paddal ahol először
a metróaluljáró
az a kocsmá
a fákon keresztül verő eső
az ölelések a taxiban
az utolsó korty sör
Ezeket mind vidd magaddal
a zsebedben
Vagy a válladon billegő táskádban
Mikor átmész a túloldalra

VISSZATEKINTŐ

Az itt következő novella éppen százéves. Szerzője, Krúdy Gyula, akinek születésnapját október 21-én ünnepeljük. 1878-ban született. Köszöntsük hát Szindbád megteremtőjét vagy a podolini kísértet izgalmas történetének és még sok-sok elbeszélésnek szerzőjét, nem utolsósorban a magyar konyha legavatottabb krónikását és élvezőjét!

Krúdy Gyula

AZ EMBER, AKI MINDIG VIZITBE JÁRT

Igen jól hallom az Athenaeum lelkes igazgatóinak, a könyvcsinálás művészeinek és más kiváló nyomdászoknak panaszkodását; nincs papír, nem tudunk könyvet nyomtatni. „Egy hónap múlva nemhogy könyvet, de egy számlacédulát sem készíthetek!” - mondja Pest egyik legelőkelőbb könyvnyomtatója. Az írók, akik maguk adják ki könyveiket, maguk szerzik meg hozzá a papírost. Tízezer példányban már az álmoskönyvet sem merik nyomtatni. Középkori idők járnak fölöttünk, Gutenberg száz példányban nyomja a bibliát, a könyv ritka madár, és ára oly magas, hogy csak a leggazdagabbak vehetik meg az új könyveket, mint egykor a fejedelmek, hercegek, rablóvezérek. A könyv drágább a francia parfömnél; a könyv drágább a selyemszoknyánál; a könyv drágább a lisztnél, a bornál, a szivarnál, a mindennapi ennivalónál. A könyv, minden időknek legtudósabb óramutatója, nemzetek fénykorának vagy balsorsának hangos hírvívője: a könyv ritka lesz, mint a fehér holló. A drágalátos könyvgyűjtők, akik egy-egy csinosabb, újonnan megjelent könyvet úgy vittek haza a hónap alatt, mint menyasszonyukat; az amatőrpéldányok, a ritkaságok szenvedélyes vásárlói; az éjjeli olvasmányoktól sápadt arcú fiatal nők; az új regénykönyvek rajongói, fénylő szemű asszonyok; a betegek és lábtöröttek, akik minden új könyvben szomorú életük megvigasztalódását remélték; a lemondók, a kályha mellett üldögélők, a világ családottjai, kunyhók és kastélyok lakói, a magányosok, a sebzett szívűek, az okosok és a jámborok, akik megváltást, szívükre, életükre, fájdalmukra röppenő fehér madarat, a legbölcsebb tanácsadást, a mindent tudó jóbarátot keresték egy-egy új könyvben: 1920-ban megismerkednek a szükséggel. Ebben az esztendőben nagyon kevés új magyar könyvet kínálnak a könyvesboltokban, a nyomtatóműhelyek elhalkulnak, mintha Gutenberg tétovázó keze vezetné a sajtógépet, az írók az asztalfiókjuk részére írják meg azt, ami eszükbe jut... A nemzet, amely nemrégiben gögösen verte a mellét, hogy kultúrájával (amelyre ezelőtt vajmi keveset gondolt), szellemi fensőbbiségével minden európai népek között kimagasló, régi és modern irodalmával, versengő tudományával: bármely ellenség megszállásának, elhatalmasodásának, beolvasztó szándékának ellenállhat: a nemzet ma eljutott a szegénység azon állapotába, hogy kalendáriumait sem nyomtathatja. A könyvnyomtató műhelyekben napról napra nagyobb hálót fonnak a pókok. A könyvespolcokról elmerengve nézegetnek alá a tegnapi szép könyvek, amelyeknek utódai nem születtek.

A könyvek szomorú esztendőjében gondolatom elszáll azokhoz a vadászkalapos, tarkabarka beszédű, piros arcú, fáradhatatlan kedvű férfiakhoz, akik újesztendő hetében útra keltek, farkasbundát és árjegyzéket vittek magukkal, útra keltek Magyarországra, mint az aranyásók Kaliforniába: könyvet mentek eladni. Mily boldog ország volt ez, ahol a könyvügynököket, a kultúra rettenthetetlen sürgönyhordóit: szélhámosoknak bélyegzett a sajtó, közvélemény, mert működésük sikerében furfangos beszélgetéssel segítették portékájukat! Mentek vonaton, kocsin, gyalog. A legkisebb falu sem kerülte el figyelmüket. Vágtattak csengős szánon az égbe nyúló Kárpátok között, erdélyi rengetegben utaztak oláh fuvarossal, vicinális vonalak apró állomásain bukkantak fel, magányos kastélyok, udvarházak remete lakóihoz állítottak be oly előkelőséggel, mint eltévedt főúri vadászok, hóba temetkezett kis falvakba nyomakodtak a búbos kemence mellett szendergő honoráciorhoz, ők vitték Magyarország nagy, képes történetét a nemzetiségi vidékeken elrekedt magyarokhoz, vitték a Műveltség Könyvtárát falusi jegyzőknek, a Természettudományi Könyvtárat a világtól elzárt körorvosnak, a magyar írók regényeit az unatkozó falusi úriasszonyságnak... Árva tanyaházak mellett tartottak stációt, nyakig sáros bricskán utaztak a nyírségi vadzizek között, hogy megkérdezzék egy álomszuszék komposzesszortól, hogy nem rendelné-e meg Krúdy Gyula összegyűjtött műveit havi kétkoronás részletfizetésért, behatoltak mizantrópok lezárt ajtaján, világtól elvált, senkinek sem jó salabakterekhez nyitottak be vígan, fürgén, frissen, mint előkelő vendégek, fővárosi hírlapírók, grófok, bárók, képviselők, sohasem hallott bókot mondtak a háziasszonynak, meghallgatták a gazda panaszait az idejéről, behatoltak félvad máramarosi falvakba, munkácsi zsidókhoz, szatócsokhoz és bérlőkhöz, parasztokhoz és erdészekhez, könyvet sohase látott vakondokhoz, mérges és jókedvű emberhez, hogy magyar könyvet sózzanak a nyakába havi két-három korona részletfizetésért.

És mily gyönyörű könyveket küldtek a könyvcsinálók a megrendelőknek! Bőrbe, vászonba, selyembe voltak kötve a könyvek, a legfinomabb papirosra nyomtatták, hogy századok múlva is használható, épséges állapotban legyen, műgonddal választották a hozzávaló betűt, kipróbálták a festéket, hónapokig tervezgettek, kalkuláltak egy-egy nagyobb munka megjelenése előtt, a könyvíró oly izgalmat érzett, mint a vőlegény, s az ügynökök bőrzéjén, a régi New York kávéházban nem bústak többé a házbér tartozás miatt. Felnyergeltek, nekivágtak a régi, gazdag Magyarországnak, ahol mindenre volt költséges kedv, csak könyvekre nem. Ám hiszen az egykori könyvügynök sem a dologtalan, könnyű munkához szokott emberek sorából került ki. Ő volt az az ember, aki örökösen vizithez volt öltözve.

A dobott, megvetett, senkinek sem kellő portéka: a könyv, a csontig leszegényedett Magyarországon elérkezett a ritkaságok közé. Igaz, hogy még napjainkban nem akad vállalkozó, hogy értékcsökkenőben levő pénzt könyvekbe „fektesse”, mint például divat most bélyeget vagy perzsaszőnyeget vásárolni. De bizonyosan feleszmélnek rövid időn belül a kalmárok és kalmárkodók, észreveszik a holdvilágként fogyó magyar könyvtermelést, és az új regényeket, tudományos könyveket lánckereskedők árulják majd, mint a gyapjúszővetet.

(1920)

Arnóti András

A Magyar Festészet Napja: október 18.

„*En képeket akarok látni a falakon, hogy újra kinyissák elém a világot*” – írja Babits Mihály 1924-ben, a Nyugatban közölt egyik, „Vallomás helyett hitvallás” c. írásában.

2002 óta ünnepelhetjük hazánkban hivatalosan is a Magyar Festészet Napját, az egykori Duna(p)art művészeti csoport kezdeményezése nyomán. Miért ezen a napon? Mert Szent Lukács napja is ez, az évszázadok óta a festők védőszentjeként is ismert evangelistára gondolva.

Illusztrációul, az október 27-én, szintén születésnapos Bálint Endre két munkáját választottuk. Bálint Endre 1914-ben született Budapesten. Apja, Bálint Aladár a Nyugat ismert képzőművészeti kritikusa volt, nagybátyja Osvát Ernő. (Nővére Bálint Klára, Szerb Antal író és irodalomtörténész felesége lett 1938-ban). Húszéves korában három hónapra Párizsba utazott, az ott megismert modern festészet kötelezte el későbbi pályáján. Hazatérése után, 1935-ben Vaszary János magániskolájában megismerkedett Vajda Lajossal, akivel hamar emberi-művészi barátságot kötött, és kialakulnak szentendrei kötődései. 1945-ben az Európai Iskola nevű művészcsoport egyik alapító tagja, Gegesi Kiss Pállal, Kállai Ernővel, Kassák Lajossal, Pán Imrével és másokkal) 1947-ben hosszabb időt tölt Párizsban, megismeri André Bretont, és részt vesz a Nemzetközi Szürrealista Világkiállításon. Idehaza 1956-ig nem rendezhetett kiállítást, a tiltott kategóriába került. 1957 és 1962 között ismét Párizsban élt. Itt készültek híressé vált Biblia-illusztrációi. 1962 után Magyarországon fokozatosan átkerült a túrt kategóriából a támogatottba.

Bálint Endre

Számos kiállításon vett részt képeivel külföldön, majd itthon is. Élete utolsó év-tizedében minden lehetséges kitüntetést megkapott, halála előtt a Kossuth-díjat is. 1986-ban, Budapesten halt meg.

Bálint Endre: Szentendre felett az ég

Bálint Endre: Csendélet

Füst Milán

Szózat a sírból

Ne sírj értünk anyánk,
E föld oly porhanyó,
E föld most is hazánk
És benn nyugodni jó.
Ölelj, ölelj hát húszívű hant,
Mind jó fiad, kit itt ölelsz alant.

Ne sírj értünk apánk,
Így elpihenni béke,
A szív mosolyog reánk,
Mert megküzdöttünk érte.
Ölelj, ölelj hát húszívű hant,
Mind jó fiad, kit itt ölelsz alant.

Nem kis dolog volt, nem kenyér,
Nem haltunk meg az életér',
Több volt ez annál: bús hazánk
Könyörgő szemmel néze ránk.
Ölelj, ölelj hát húszívű hant,
Mind jó fiad, kit itt ölelsz alant.

Napfény deríti hát szemünk,
E túlvilági fény nekünk
Egy lázas honnak árva népe
Borítá koporsónk fölébe.
Ölelj, ölelj hát húszívű hant,
Mind jó fiad, kit itt ölelsz alant.

S ellenfelünk, gondold meg ezt.
Mi nem holtak vagyunk, de fény,
Mi láng vagyunk e földtekén
S öröktűz lesz e sírkereszt.
Ölelj, ölelj hát húszívű hant,
Mind jó fiad, kit itt ölelsz alant.

(fotó: Fortepan)

Arnóti Péter

Meg nem élt pillanatok

A fényképekhez mindig kapcsolódik érzelem, de engem leggyakrabban a düh és a tehetetlenség önt el. Igen, végtelen düh afelett, hogy a pillanat tovaszállt, és én nem voltam ott, hogy megörökítségem, hogy elkattintsam azt a bizonyos felvételt, ami végre kifejezheti, amit mondandó volnék.

A kocka, ami sosem készült el a legértékesebb. Nincs még egy ilyen művészet, ahol ilyen kiáltóan bántó a késlekedés, a tökölés, az elszalasztott pillanat.

Amúgy is: az ember vagy fotózik vagy részt vesz a való, éppen történő világban, a kettő együtt nem megy. Ezért is hagytam már fel számtalanszor képek készítésével. Elképesztő és fájdalmas paradoxon, hogy az ember éppen arra törekszik, hogy szoborba öntve kimerevíti az előtte lévő világ egy kis részletét, közben pedig észreveszi, hogy éppen azt a kis részletet, amit rögzíteni akar, nem látja, nem éli meg, hiszen közben azzal törődött, hogy kattingasson, beállítson. Ez kiábrándító, szívfájdító érzés, főleg ha általában az a helyzet, hogy a kutya sem kíváncsi azokra a képekre, amiket készítek, viszont lemaradok pillanatokról a saját életemben, amik nem ismétlődnek meg soha. Akkor minek kellene ezek a képek?

Ráadásul, a pillanat varázsa egy mumus a fotósoknál. Az ember sosem tudja, milyen lesz a fotó, amit készít, mert a pillanat, amikor a keresőben agyban leokézod a képet és a pillanat, amikor majd a filmre/érzékelő lapkára rögzül a kép, nem ugyanaz. Elnelnek közben értékes ezredmásodpercek, amik megváltoztathatják az arcot, a fényt, és már semmi sem lesz ugyanolyan még egyszer. Olyan ez, mint hogy sosem látod a saját arcod jelen időben, mert a fotó a múltat mutatja, tükör pedig fordítva.

Persze, ez sem fekete-fehér. Előfordul, hogy éppen azért tudtam átélni egy elmúlt pillanatot, mert akkor éppen fotóztam, nem figyeltem, de a kép javíthatása, vágása közben vettem észre valami olyan apróságot, ami értelmet adott utólag az egésznek. Nem mindig érzi az ember, hogy most jött el a pillanat, néha elég ha csinálsz ötven képet egy témáról gyorsan, majd otthon kiderül, érdemes volt-e vagy sem.

Az elszalasztott pillanatoknál csak egy van szebb: az el nem szalasztott. Igen ám, de ez olyan ritka, hogy minden fotós, ha igazán őszinte, csak pár tucatot vagy annyit se tud felsorolni évtizedek alatt. Ha viszont tényleg megtörténik, és érzed, hogy akkor vagy ott és úgy, ahogy kell, akkor semmihez nem hasonlítható kéj egy ilyen fénykép elkészítése.

Az az igazi, ha, Roland Barthes-tal szólva, a híres időparadoxon is látható, érezhető a képen. Ha a fotó egyben mutatja a múltat és az eljövendőt, egy megtörténni rendelt és elkerülhetetlen, mert már megtörtént, esemény csírája látszik a képen, miközben éppen attól lesz tragikus a kép, hogy az esemény maga már valóban

megettörtént. Ha ez sikerül, akkor beszélhetünk igazán el nem szalasztott pillanatról, ezért a kockáért volt érdemes éveken keresztül magunkkal vonszolni ezt a dög nehéz vasat a vállunkon, és eszementen kattingatni boldog-boldogtalant, amíg csak lemerül az akksi. Persze, ez is szubjektív, mint minden, ami igazi, így aztán csak megélve érthető, kívülről aligha, és csak keveseknek, akik veszik a fáradságot. A többieknek maradnak a saját emlékeik, amik épp ugyanolyan értékesek, mint az enyémeik, csak nem tudom átélni őket.

És igen, ezért térek vissza újra meg újra a fotózáshoz. Mert el akarok mondani valamit, talán csak magamnak, talán még egy-két embernek ezen a világon, aki számomra - nekem. (A fentieket részben Bartis Attila: Az eltűnt idő nyoma c. esszéjéből ihlette.)

A képen apám egy a harmincas évekbéli gyermekkorából származó játékmackót ölel kissé elrévedő tekintettel egy családi rendezvényen. A kép elkészülte után nem sokkal halt meg... Végre egy megélt pillanat.

Egy kis kedvcsináló Arnóti Péter hamarosan megrendezésre kerülő,
Mediterrán arcok című fotókiállításához.

Maraffai Szilvia

Jó ember

A liget egyetlen, hatalmasra nőtt nyírfája fontos szerepet töltött be a város életében. A szájhagyomány szerint az előző évszázad közepén egy asszony itt ölte meg a lányát, miután ő bejelentette, hozzámegy egy fiúhoz a szomszéd faluból, akit a szocializmus ellenségének tartottak. Az asszony nem akarta, hogy a lánya egy rossz emberhez menjen feleségül, így egy éjszaka kicsalta a ligetbe, kést szúrt a szívébe, majd a férjével közösen eltemették, a sírra pedig ezt a nyírfacsemetét ültették. Bár soha senki nem bizonyította a történet valóságát, a fa számos szakításnak lett a színhelye az évtizedek alatt; így, ha valaki ide hívta a kedvesét, akkor az tudhatta, hogy kapcsolatuk véget ér.

A nyírfa égis erő, zizegő lombja alatt állt Marcsi. Sárga pólója szinte beleolvadt a háttérben lenyugvó nap fényébe; királykék rakottszoknyáját a szél lobogtatta; rózsaszín cipője szinte világított az érintetlen, zöld fűben. Szerette a színeket, és szerette, ha azok nem illenek össze; félig tudatosan, félig tudattalanul így fejezte ki a lelkében égő ellentéteket. Sokszor hiába tudta, hogy helytelenül cselekszik, az érzelmei átvették az irányítást; mintha két ember élt volna benne: egy józan, tudatos huszonötéves nő, aki nyugalomra és biztonságra vágyik, és egy szeleburdi, megfontolatlan tinilány, aki csak élni szeretne, és szeretni.

Pont, mint azt a fiút, Janit. Úgy beleszeretett, mint még soha senkibe; azt hitte, ez az érzés csak a mesékben létezik. Valahányszor találkoztak, az egész testét bizsergető érzés járta át; szemének tükrében saját lelkét pillantotta meg: ugyanazt a bizonytalanságot, szertelenséget, vidámságot, vágyakozást, értetlenséget. Ugyanazokkal a démonokkal küzdött, mint ő, csak benne megvolt a bátorság, hogy ön-maga legyen.

Marcsi szülei haraggal figyelték a kettejük kapcsolatát: az ő eminens kislányukat megrontotta egy piercinges, tetovált, bőrdzsekis, motoros fiú. Sehogy sem lehetett őket meggyőzni őket arról, hogy nem drogozik, rendes munkája van, és egy jó ember. Aztán, amikor Marcsi is megcsináltatta az első tetoválását, egy telivállas, rózsaszín orchideás mintát, épphogy ki nem tagadták. Ennek ellenére Marcsi biztosan tudta, hogy a szülei jó emberek voltak, csak féltették őt, mint egyetlen gyermeküket. Nem sokkal a lány születése előtt halt meg az akkor hároméves bátyja, de a szülei sosem árulták, mi történt pontosan. A kisfiú nevét sem árulták el soha. Csak elejtett félszavakból, és egy összetépett, alig olvasható rendőrségi jelentésből sejtette, hogy testvérét elrabolták, és holtan találták valahol. Hiába kérdezgette a szüleit, követelte tőlük a választ, egy napon az apja haragjában megpofozta, és azóta nem merte szóba hozni a történeteket.

Szülei tiltakozása ellenére úgy érezte, most kezd igazán önmaga lenni; elkezdte levetkőzni gyermekkorának felhalmozott gátlásait. Fejében egyre halkult édesany-

jának a hangja, ahogy azt mondja: „Viselkedj jól!”, „Ne legyen rád gondunk!”, „Nincs más dolgod, csak tanulni!”. Apja dorgálása azonban mindig visszhangzott a fülében. Sosem lehetett mellettük önmaga. sosem felelt meg nekik, bármennyire igyekezett: kitűnő tanuló volt, egyetemre ment, igyekezett mindig mindenben segíteni, nem járt bulizni, nem ivott, alig voltak barátai, de a szülei mintha csak azt keresték volna, mibe köthetnek bele. De Jani megmutatta neki, milyen az, ha a teste, az élete nemcsak egy börtön, amibe a lelkét zárták, és egy rövid időre szárnyalhatott. Hónapok voltak, pedig éveknek tündek...

Folytak a könnyei; meg sem próbálta visszafojtani őket. Felpillantott a feje fölött susogó lombokra; figyelte a levelek között átszűrődő fényeket. Felette egy fekete rigópár fészkelte; nézte, ahogy röpködnek, hogy megetessék csivitelő fiókáikat. Irigylte őket; elképzelte, ahogy madárrá változik, és maga mögött hagyja ezt a várost örökre.

De nem mehetett. Az apja megbetegedett. Infarktust kapott, hetekig ápolták a kórházban; neki pedig segítenie kellett. Nem hagyhatta cserben: ezt mondatta vele a kötelességtudat. Úgy érezte, hogy azok után, hogy az apja felnevelte, tartozik neki ezzel. Az életével. Így érez egy jó ember.

Az anyja előző éjjel olyan békülő hangnemmel fordult hozzá, és szinte könnyögött neki, hogy hagyja ott Janit; az apja állandóan csak idegeskedik miatta, csak rontana az amúgy is borzasztó állapotán, mondogatta. Majd talál egy magához való, jó embert. Mert ez a Jani egy rossz ember, rossz körökben mozog, csak a baj lenne vele, biztos csak bántaná és megcsálná. Ő pedig nem szállt vele vitába; túl gyengének érezte magát. Választani kellett élete két legfontosabb férfija között, és úgy érezte, szétépik a szívét.

A nap félig lebukott a horizonton, amikor Jani megérkezett; szokatlanul komolynak tűnt. Megállt a lány előtt, megcirógatta az arcát, majd fekete bőrdzsekijének a zsebébe tette a kezét.

Marcsi végignézett a fiú arcán: tekintete elidőzött az ezüstös ajakpiercingen; imádta, amikor a fiú meleg ajka és a hűvös fém az övéhez ért. Majd az orrkarikára nézett, ami kiemelte a Jani karakteres arcát, és a lány szülei mindig csípős megjegyzésekkel illettek. Legszívesebben végigsimított volna a borostás arcon, de visszafogta magát; attól félt, ha hozzáér, képtelen kimondani, hogy vége.

– Remélem, apukád jobban van. – A fiú hangja megremegett, mire Marcsi bele-nézett fekete szeméibe, és őszinte részvétet látott benne.

Mindazok után, ahogy a lány szülei, de főleg az apja bánt vele, Jani tényleg sajnálta őt, és ezzel Marcsi tisztában volt. Tudta, hogy a szüleinek nincs igaza, Jani egy jó ember. De hiába próbálta összebékíteni őket, az apja már az első találkozás alkalmából elküldte a fenébe, és ez az idővel csak rosszabbodott. Az utolsó, nyár-végi kertiparti rombolta le Marcsi utolsó illúzióit, amikor az apja üvöltve, mindenki szeme láttára küldte el a fiút, amikor az talpig bőrszerkóban megjelent, és még a piercingjeit sem vette le. Ekkor azt érezte, szétszakad: nem értette, Janinak miért kell provokálnia a családját, de mélyen elítélte apja zsigeri elutasítását.

– Igen. Jobban van. Köszönöm.

– Örülök.

Hosszú perceken keresztül nézték egymást némán. Egy pillanatra mintha megállt volna az idő: nem érzékelték a lombok suhogását, a madarak csivitelését, a tőlük nem messze játszó gyerekek zsidongását. Marcsi többször kinyitotta a száját, de nem jött ki hang a torkán. Nem volt szükség a szavakra, Jani értett mindent: az arcán átfutott az összes benne tomboló érzelem: a keserűség, a bánat, a beletörődés, a csalódottság. Ajka lebiggyedt, tekintete a távolba réved; válla megrogyott. Marcsi mintha egy könnycseppet látott volna a fiú szeme sarkában.

– Apád szerint nem vagyok jó ember – suttopta a fiú, mire Marcsi összeszorította az ajkát. – Elküldesz. Ugye?

A lány lehajtotta a fejét; keze ökölbe szorult. Próbált úrrá lenni az érzésein; szétfeszítették belülről az ellentétek, a kétely, a bizonytalanság. Úgy érezte, kötelessége, hogy feláldozza magát az apjáért, hiszen ő nevelte fel, de a szíve mélyén tudta, nem tartozik neki az életével, nem árulhatja el önmagát, és azt, akibe szerelmes. Legszívesebben eltűnt volna, mint a dombok mögött lenyugvó nap.

– Sajnálom – nyögte ki végül.

A fiú mélyet sóhajtott, és megcsóválta a fejét, és eltekintett a messzeségbe. Marcsi szíve összeszorult; tudta, hogy ennyi volt, de nem tudta elfogadni. Csak nézte Janit, ahogy beletúr sűrű, fekete hajába. Karja szinte mozdult, hogy megfogja a fiú kezét; egész teste az ő közelségére vágyott, de visszafogta magát.

Egy kósza falevél aláhullott, szinte ringott a levegőben, majd megpihent a lány vállán.

– Én is – mondta Jani, majd még egyszer végigsimított a lány arcán, majd amikor az hátrább lépett, elfordult. – Jobbulást kívánok neki. Add át, ha gondolod.

Marcsi nézte, ahogy a szerelme elsétál; pupillája kitágult, ajkát szóra nyitotta, kezét kissé előre nyújtotta, mintha vissza akarná tartani, de néma maradt. Szemét marták a könnyek, de a fájdalom a mellkasában letaglózta; mintha kitéptek volna egy darabot belőle. Hibát követett el, de visszafordíthatná, gondolta magában, Jani után kiálthatna, felpattanhatna mögé a motorra, és elmenekülhetnének ketten együtt, élhetnék az életüket, eltűnhetne a sok elvárás elől, végre önmaga lehetne valaki mellett, boldog lehetne, és minden, ami itt ebben a városban, a szülei árnyékában sosem... De mielőtt megszólalhatott volna, látta apját a kórházi ágyon fekvő gépekre kötve. Nem mehetett. Kötelesség. Maradnia kellett. Így tesz egy jó ember.

Leült a fa tövébe. A madarak lassan elhalkultak, a zsidongó gyerekek hazamentek, a szél sem fújt tovább. Az ég elsötétült, és Marcsi hiába tudta, hogy a szülei halálra aggódják magukat miatta, nem indult haza; elfeküdt a földön, és nézte a fa lombjai között átszűrődő csillagfényt.

Mikó F. László

Minden más lett

harmadik rész

Frank hosszasan babrált a zárral, néha megkérte a robotot, hogy feszítsen meg, vagy fordítson el valamit. Hamarosan megnyílt az első ajtó. – Emeld fel a jobb kezed, és fordítsd felém a tenyered – mondta Frank a robotnak. A robot megtette, amit Frank kért. Belecsapott a robot tenyerébe, és azt mondta: – Örülünk. – Örülünk – mondta a robot. Frank megint valamiféle érzelmet vélt felfedezni a hangjában. Géphang, gondolta Frank, bedilizek előbb-utóbb, ha ilyeneket gondolok. A második ajtóval már gyorsan megvoltak. Frank szinte berobbant a szobába, felkapta Joyt az ágyról, megforgatta-pörgette, letette, újra felkapta, arcát két kezébe fogta, úgy szerette, csókolta, ölelte. – Örülünk. Örülünk – ismételtette odakint a robot. – Megyünk? – kérdezte Joy. – Igen – komorodott el Frank. – Figyelj, Joy, ha kimegyünk innen, kérlek, ne nézz sehova, csak a lábad elé. Ne nézz be a szobákba, és ne nézz a földön heverő alakokra! Ne mondj útközben semmit, csak fogd erősen a kezem! Rendben? – mondta Frank. Joy nem kérdezett semmit, megfogta Frank kezét, és bólintott – Mehetünk – mondta. És mentek. Mielőtt a folyosóra léptek, Frank visszaszólt a robotnak: - Gyere velünk. – Jó – mondta a robot, és utánuk gördült. Le lehetne itt írni, milyen látvány fogadta Joyt és Franket a folyosón, az utat, ahogy a földszintre értek, és elé lehetne írni, hogy csak erős idegzetűek olvasás, de nem, azt, amit Joy és Frank látott, nem lehet szavakkal visszaadni. A halált látták maguk körül. A halál többféle formáját, módját és okát. Szerelem, a kolera idején... erre gondolt Joy, és erősebben fogta Frank kezét. A szabadban minden más volt. Az udvaron senki, sehol egy lélek, se élve, se halva. Frank lekapcsolta az utánfutót az egyik parkoló autóról, szólt a robotnak, aki... (Vajon, egy robot aki? gondolta Frank. Igen, aki kihozta őket, aki itt van most velük, az igen is aki.) most ott állt mellette az udvaron, hogy segítsen. – Ül le kérlek, ülj oda a szökőkút mellé a napra – mondta Frank Joynak. – Mi összeszedünk ezt-azt, aztán felmegyünk a dombra, kicsit távolabb a várostól, tudod, ahol a négyszázéves körtefa áll – mondta, és gyengéden robot fejére ütött: – Menjünk. A raktárajtók mindenütt tárva-nyitva voltak. Nem volt nehéz dolguk. Összeszedték, amiről Frank azt gondolta, hogy egy-két hétre hasznos lehet. Kaját, szerszámokat, ruhákat. – Meddig működsz egy töltéssel? – kérdezte Frank a robotot. – Hetvenkét órát legalább – válaszolta a robot. – Most, hogy állsz? – kérdezte Frank. – Nyolcvanöt százalékon – válaszolt a robot. – Töltsd fel magad százra – mondta Frank. – Aztán szerezz pár feltöltött akkumulátort magadnak. Mi addig itt várunk – mondta a robotnak, és újra megütögte a fejét. – Ezt nem szeretem – mondta a robot. Frank és Joy nevetve néztek össze.

Szerencséjükre, nem kellett átvágniuk a városon, a kórház mögötti úton hama-

rosan elértek egy hóval borított mezőhöz. Valami gép utat vajt korábban a hóba, kiszélesítve a keskeny ösvényt. Frank ment elől, utána Joy, majd a robot. – Még pár kilométer – mondta Frank. – Talán három – tette hozzá. – Háromezer-nyolcszázharminckét méter – mondta a robot egykedvű robohangján. Frank nem felelt. Joy nézte, ahogyan Frank megy előtte, a vattadzsekis pasi, akit ő szeret. Frank szeméből folytak a könnyek. Szerencse, hogy Joy ezt nem látja, gondolta Frank. A robot az utánfutót cipelte. – Örülünk – ismételte közben. Talán félúton lehetek a körtefa felé, mikor Franknak eszébe jutott, hogy nem kereste meg a dokit. Nem nézte meg, mi történt vele. Micsoda hálátlan alak vagyok, gondolta. Aztán megállt. – Visszamegyek – fordult Joy felé. – Mi történt? – kérdezte Joy. – A doki. Nem kerestem meg. Nem néztem meg, mi van vele. Az a legkevesebb, hogy eltemetem, ha meghalt. Márpedig, biztosan meghalt – mondta Frank. – Visszamegyek én is – mondta Joy. – Nem örülünk – mondta a robot. Most nem nevetett senki. – Én megyek vissza. Süt még a nap, hideg sincs. Kuckózz be az utánfutón, egyél valamit, pihenj. Jövök nemsokára – mondta, és megcsókolta Joyt. – Te Frank, ha eddig nem kaptad el, most biztosan elkaptad Te is – nevetett Joy. – Én halhatatlan vagyok. Egészen kilencvenkét éves koromig – mondta Frank, és elindult, vissza az úton.

Frank megállt a kórház előtt, hogy kifújja magát egy kissé. Nem látott semmi életjelet. Bement az épületbe, fel az elsőre, a doki szobáját kereste. Az épületben édeskés szag terjengett, bár a hullák még nem indultak oszlásnak. Olyanok voltak, mintha aludnának. Lehuny szemmel feküdtek szanaszét. Csak néhány volt közöttük, aki nyitott szemmel meredt a plafonra. Félelem, valami felfoghatatlan félelem ült a halott szemekben. A folyosó végén egy félig nyitott ajtó mögött, egy kisebb szoba közepén, magastámlájú barna bőrfotelban ült a doki. Mikor Frank belépett, felé fordította a fejét. Az arca fehér volt, a szája cserepes a láztól. – Jó napot Frank! – mondta halkan. – Jó napot doki! – mondta Frank. – Nem tudok mozogni. Nincs egy fikarcnyi erőm se. Már tegnap sem volt. A robot ezek szerint sikerrel kihozta magukat – mondta bágyadtan. – Igen, sikerrel – mondta Frank, és nem tudta levenni a szemét a doki arcáról, melyen patakokban folyt a veríték, összekeveredve a könnyeivel. – Megtenne nekem valamit? – kérdezte Frankot a doki. – Persze – mondta Frank. – Persze hogy meg. Bármit, amit tudok – tette hozzá. – Az íróasztalon talál egy hőmérséklet mérőt. Nem kell hozzám érnie. Kapcsolja be, a fogantyún lévő gombbal, és irányítsa a homlokomra a lézert. Aztán olvassa le kérem a kijelzőt – mondta. Frank megtette, amit a doki kért. – Negyvenhét fok – mondta Frank. – Megdöntöttem a világrekordot – mondta a doki. – Lassan megsüthetné a rántottát a fejemen – mondta. – Nem hinném, hogy lenne hozzá kedvem, ahogy a feje most kinéz – mondta Frank, és próbált mosolyogni. – Ne erőltesse – mondta a doki. – Talán már csak pár percem van hátra. Menjenek el Joyval, ki a városból. Ne túl messzire, de azért elég távol. Keressenek egy búvóhelyet. Ha bármi kell, jöjjön vissza, vegye magához, fertőtlenítsen le magát, és úgy menjen mindig vissza. Pró-

báljanak túlélni. Az utolsó információm, hogy húsz kilométeren belül valószínűleg mindenki elpusztult. Ötven kilométeres a vesztegzár. Se ki, se be. Senki, Frank, senki. Én csak azért élek, mert benyomtam magamnak egy nagy adag morfiumot, és egy nagy adag klórkinint, vénásan. Tudni akartam, hogy kihozta magukat a robot. Most már tudom – mondta a doki, és lehunyta a szemét. – Próbálják túlélni, Frank. Ha Joy rosszul lesz, hozza vissza a kórházba és kapcsolja rá a lélegeztető gépre. A robot segít majd, gyorsan tanul. Aztán Joy jobban lesz, és talán maga kerül sorra. Mondja el Joynak, mi a teendő. Aztán már csak pár hét, és jönnek a fertőtlenítők. Megtalálják majd magukat, karantén, megfigyelés, aztán vége lesz. Biztosan vége lesz Frank – mondta szuszogva a doki. – Alles hat ein Ende, nur die Wurst hat zwei - mondta Frank. – Jawoll, mein Schatz, es ist vorbei, Doch du musst nicht traurig sein, du bist ja nicht lang allein... – mondta a doki. – Stephan Remmler dalocskája – mondta, és mosolyogni próbált. – De hogyan lehet, hogy mi még élünk? – kérdezte Frank. – Joy még az első hullámban fertőződött meg. A vírus még nem tanulta ki a védekezést teljesen. Még tanácstalan volt. Tudja Frank, minden élő szervezet a túlélésért harcol, születése óta. Ezért igyekszik reprodukálni magát. Erősödik közben. Ezt a vírust talán a környezeti szennyezések fenyegették. Talán egyszerűen csak bejiedt. Aztán mikor nekiestünk, mert mi is bejiedtünk, akkor kétségbeesésében úgy megerősödött, hogy a második hullámban már nem kímélt senkit. Bár, a vírus csak parazitaként, az élőlények sejtjeiben képes szaporodni. Ez van Frank. Szerintem – mondta a doki. Frank leült a földre, hátát nekivetette a falnak. A fal hűvös volt. A doki még körülbelül egy órát élt, aztán már nem lélegzett. Frank felvett egy szkafandert, a dokit egy alacsony műtőskocsira fordította át a fotelból, megizzadt bele. A lift nem működött, a lépcsőn húzta-vonta le araszolva a kocsit. Az udvar távoli sarkában ásta meg a doki sírját, ide temette. Fejfa gyanánt beleszúrta a halomba az ásót. Visszament az épületbe, levetkőzött, befújta magát tetőtől talpig fertőtlenítőszerrel. Frank visszaindult a dombra. Útközben egyetlenegyszer sem nézett vissza a városra. Mikor felért a domb közepére, ahol Joy és a robot vártak rá, Joy az utánfutó szélén ült, és a havat piszkálgatta egy darab fával. Frank elmesélt mindent, pontosan. – Hát, jó – mondta Joy. – Legyen, ahogyan lehet – tette hozzá. Aztán indultak tovább.

– Szerintem, te pasi vagy – mondta Joy a robotnak. – Szerintem meg csaj – mondta Frank mosolyogva. – A pasi az férfit jelent, a csaj pedig nőt – mondta a robot. – Kitaláltam. Tanulok. Örülök. Lesz nevem – tette hozzá. – Rendben – mondta Frank. – Legyen pasi. - Két nő az sok lenne nekem – kacintott Joyra. Mi lenne, ha a neve Jack lenne? Vagy nem is, inkább Nick – mondta Joy. – A Nick tetszik – mondta Frank. – Neked tetszik a Nick? – kérdezte Joy a robotot. – Nick. Nicki minaj, nick jonas, nickelodeon, nick nolte, nick foles, nick cave... Nick Cave... zene – mondta a robot. – Nick az jó. Nick tetszik. Nick vagyok. Nicknek tetszik a neve: Nick – mondta a robot, és Frank most örömet érzett a hangjában. – Örülsz? –

kérdezte. – Örülök – mondta a robot. – Van nevem: Nick – mondta, és megfordult maga körül. Frank érdeklődve figyelte. – Na ezzel meg volnánk – mondta Joy. – Jöhet a vacsora – mondta Frank. És jött. Kétszersült, szárazkolbász, cola. – Mi lesz, ha lemerül minden akkumulátorom? – kérdezte a robot. – Hogy állsz? – kérdezte Frank. – Negyvenhét százalék. Az út alatt sokat fogyasztottam. Van még három teljesen feltöltve. Minimum kilenc nap – mondta a robot. – Akkor majd nyolc nap múlva meglátjuk, mi legyen – mondta Frank. – Meglátjuk – mondta a robot és a sarokba gurult, behúzta teleszkópos nyakát, karjai elernyedve lógtak a teste mellett. Készenléti üzemmódba kapcsolt. Frank és Joy a sarokban összetolt ládákon ágyaztak meg maguknak. A hold fényét felerősítette a hó, szinte világos volt a kunyhóban. Az összekapcsolt hálózásokban összebújva aludtak el, egymás kezét fogva.

Ahogy számítottak rá, a napjaik végtelen nyugalomban teltek. Joy egy napi-rendet írt az ajtó mellé, a falra. 8 óra Reggeli, 9 óra Séta, 10 óra Házimunka, 12 óra ebéd, 14 óra séta, 15 óra Mesélni Nicknek, tanítani, 16 óra munka, írás, olvasás, 18 óra vacsora, 19 óra Mesélni Nicknek, 21 óra összebújás... Frank mellé írta: 24/24 szerelem. Hát így. Kaja volt bőven, az idő csodás volt, enyhe, nulla fok körüli és napközben sütött a nap, Éjszaka hideg, de a hálózások és a szerelem melegítettek őket. A nyolcadik nap reggelén Nick nem mozdult. – Jó reggelt! – ütögette meg kerek fejét Frank. – Ébresztő, álomszuszék – mondta Joy. Nick azonban nem mozdult. Frank közelebről szemügyre vette. A hátán, a nyaka alatt talált egy kis műszert, a skála nullán állt. Frank előszedett egy akkumulátort az asztal alól, és kicserélte Nick lemerült aksiját. Nick azonban nem mozdult. Frank sorra próbálta ki a korábban lemerült aksikat, de Nick nem mozdult. Frank kivitte őket a napra, feltette sorba mind a négyet az ereszcsontra, a kunyhó tetejére. – Talán kicsit magukhoz térnek – mondta Joy. Joy bólintott: – Talán. De nem tértek magukhoz, hiába próbálta őket újra ebéd után Frank. – Mi lesz vele? – kérdezte Joy. – Megoldom. Tudod, én mindent megoldok – mondta Frank, és átölelte Joyt. – Bújjunk vissza a hálózásokba – mondta Joy. Mikor elhelyezkedtek, fejük alá gyűrve Frank tolldzsekijét, Frank átölelte Joyt. – Azt gondoltam, talán el se tudod képzelni, mit jelentesz nekem. Aztán rájöttem, ez valószínűleg hülyeség. Én el tudom képzelni, Neked mit jelentek én, akkor ez az elképzelés dolog, fordítva is kell, hogy működjön – mondta Frank, és még szorosabban húzta magához a párját. Igen, már az első pillanatban, már akkor tudtam. De nem ott a hypermarketben, hanem már évtizedekkel korábban. Nem, nem egy másik életünkben, ebben, amiben most vagyunk. Nyaraltunk a barátaimmal a Balatonnál. Igen, Öszödön. Édesanyádnál vettünk ki szobát. Te szintén ott nyaraltál, a kertben hátul, volt egy kisház, ott aludtál. Napközben a strandon csak messziről láttalak. A haverjaim ugrattak, hogy állandóan téged nézlek. Aztán az egyik este, épp indultunk Szemesre, amikor utánunk szaladtál a kapuhoz. Bevinnék-e a kertmozihoz, ezt kérdezted. Én vezettem, Te beültél hátra, a fiúk közé. A visszapillantó tükörben találkozott a tekintetünk. Akkor azt éreztem, hogy csak

Te. Senki más, csak Te lehetsz az asszonyom. Te lehetsz a párom. Egyszer, valamikor, nemsokára, visszajövök érted. A mozinál kiszálltál, és még visszaneztél, mikor elhajtottunk. Másnap reggel véget ért a nyaralásunk. Aztán nem mentem vissza. Évek, évtizedek teltek el. Házasság, gyerekek. Újabb házasság, újabb gyerekek. Aztán egy szép napon ott találtam magam egyedül. Akkor elhatároztam, hogy megkereslek. Csak látni, egy kicsit látni akartalak. Odautaztam, a Balaton-parti házhoz. Édesanyád már nem élt, a házat eladtátok. Nyomozás. Rokonok, ismerősök után. Aztán kis elejtett morzsákból összeállt az út, Hozzád. Igen, mikor a kasszánál először láttalak, pontosan azt éreztem én is, amit te mondtál. Csak néztelek, és nem tudtam betelni a gondolattal, hogy végre találkoztunk újra. Aztán megijedtem. Mi lesz, ha Te nem érzel semmit? Mi lesz, ha elutasítasz minden közeledést? Mi lesz, ha máshogy érzel irántam, mint én teirántad? Csupa kérdés, naponta százszor felbőfögve, hónapokon át. Aztán már nem bírtam tovább, és elhívtalak egy hétvégére. Te igent mondtál. Az első éjszaka, mikor a szállodában együtt voltunk, és Te már elaludtál, megfogtam a kezed. Arra gondoltam, hogy nem akarom többé elengedni. Soha többé. Arra gondoltam, hogy érezni akarom az illatod, a hajad, az arcod, hasad, a hátad, a melleid, a térded, a bokád, a lábujjaid, minden kicsi részecskéd érezni akarom, megismerni, befogadni. Arra gondoltam, hogy meg akarlak tanulni szeretni. Hogy úgy legyen jó Neked, hogy közben nekem is jó. Hogy közös élményeink legyenek, és amikor távol vagyunk egymástól, akkor is tudjuk: a másik ott van, ott lesz megint, ha újra együtt leszünk. Alig aludtam azon az éjszakán. Aztán reggel, mikor hozzám bújtál, mikor megöleltél, a fejed odahajtottad a mellkasomra, és én simogattam a hajad, aztán a nyakad, aztán a füled, akkor már tudtam, hogy ez így is lesz. És most itt vagyunk. Együtt, a bajban. Egy lemerült robottal, akinek neve is van: Nick – mondta Frank. Joy figyelmesen nézte Frank arcát. – Igen – mondta Joy. – És szeretjük egymást. És kicsit szeretjük Nicket is – mondta, és nevetett. Aztán megcsókolta Franket. Sokáig feküdtek így, mozdulatlanul.

Lemegyek a kórházhoz. Leviszem az egyik aksit tölteni. Pár óra és itt vagyok újra. Zárd be az ajtót, kérlek – mondta Frank, megölelte és megcsókolta Joyt, aztán elindult, az olvadozó havas ösvényen, lefelé, a kórház felé.

Joy egyedül maradt. Nick a sarokban nem mutatott életjelet. Joy felvett egy kapucnis pulóvert, és leült a küszöbre. Hátát az ajtófélfának vetve, lehunyt szemmel fordult a nap felé. Joy Frankra gondolt. A hosszú hajú, haját lófarokba gumizó fiatal Frankra. A bikaviadorok viseltek ilyet. Coleta, jutott Joy eszébe a varkocs spanyol neve. Igen, volt egy ilyen pasi ott a nyaralóban. Igen, bevitte őt a kertmoziba. Nézték egymás szemébe, a visszapillantón át. Aztán ő visszanezett, miután kiszállt. Milyen más lett volna az élete, ha Frank akkor nem utazik el. Vagy, ha őt is megával viszi. Nyugatra... De nem ez lett. Frank elutazott, ő nemsokára férjhez ment, aztán, mikor már nem volt semmi közös tartalom az életükben, elvált. Aztán magányos volt. Hébe-hóba egy-egy futó kapcsolat. Néha, kis remény, hátha eljön az igaz.

De nem jött el. Kurvára kussolt, valahol a világ másik végén. Joy kimelegedett a napon. Aztán egyik pillanatról a másikra, rázni kezdte a hideg. Bement a konyhába, bebújt a hálósákba. Egyre rosszabbul érezte magát. Remegett. Szegény Frank, gondolta Joy. - Szegény drága Frankom – mondta ki hangosan. Lehunyta a szemét. Arra ébredt, hogy nem kap levegőt. Felkelt, kinyitotta az ajtót. Mélyeket lélegzett. Kicsit jobb lett. Leült az asztalhoz. Egy szelet sajtot tett a műanyagtányérra. Egy hegyes késsel fabrikálni kezdte a sajtszeletet.

Frank az asztal mellett talált Joyra, ahogy összegömbölyödve feküdt a földön. Az asztalon egy tányéron egy sajtból kivágott róka, a farka leszakítva hevert a tányér mellett, az abroszon. Frank óvatosan felemelte Joyt, a hálósákokra tette, betakarta. – Minden rendben lesz – mondta Frank, és megcsókolta Joy homlokát. Érezte, hogy forró. Joy lassan akadozva vette a levegőt. Frank elővette táskájából a feltöltött akkumulátort. Bepattintotta Nick hátába. A műszer meg se mozdult. Frank tetőtől talpig átvizsgálta Nicket. A hátán, talált egy kis ablakot, mögötte egy piros gomb volt. Alatta felirat: Restart button. Kopp-kopp-kopp. Mintha Frank agyát kocogtatták volna, olyan élesek voltak a hangok, melyek Nick hátáról visszaverődtek, mikor Frank egy csavarhúzóval már századszor ütött a kis üveglablakra, és az még mindig nem tört be. Mögötte pimaszul vöröslött az újraindító gomb. Frank a sarokból előhozta az ásót, és a hegyével nagyot sózott az üvegre. Az üveg végre megadta magát, és betört. Frank óvatosan kiszedte az üvegszilánkokat és megnyomta a gombot. Nick nem mozdult. Joy a sarokban feküdt az ágyon. Lázás volt. Látszott, hogy alig kap levegőt. – A kurva életbe, indulj már be – kiáltott Frank, és a gombot nyomogatta. – Baszd meg, baszd meg, baszd meg – mondta, és a robot fejére ütött. – Ezt nem szeretem – mondta Nick, és kinyújtotta teleszkópos nyakát. – Joy rosszul van – mondta Frank. – Le kell vinnünk a kórházba, ott van lélegeztető gép. Talán van áram. Talán van valami generátor – mondta. – Talán – mondta Nick.

Kopp-kopp-kopp. Joy kopogott az üvegfalon. Frank felült az ágyon. Körülnézett. Joyt látta, az üvegfal túloldalán. A szobát látta. Apró zajokat hallott. – Mindjárt kész – mondta a robot, és a második ajtó zárját ütögette. – Jól vagy? – kérdezte Joy. – Persze, minden rendben – mondta Frank. – Elaludtam – tette hozzá. – A robot nagyon ügyes, mindjárt kiszabadít minket – mondta Joy. – Nick. Ez a robot neve: Nick – mondta Frank. – Jó, mondta Joy, legyen Nick a neve. – Örülök – mondta a robot. – Van nevem: Nick – mondta, és megfordult maga körül a szűk átjáróban. Frank érdeklődve figyelte. – Na ezzel meg volnánk – mondta a robot, és nagyot ütött az zárra. – Örülök - mondta Joy. – Örülök – mondta Frank. – Van nevem – mondta Nick. – Nick... Nick... Nick... ismételte.

Frank hálát érzett a hangjában.

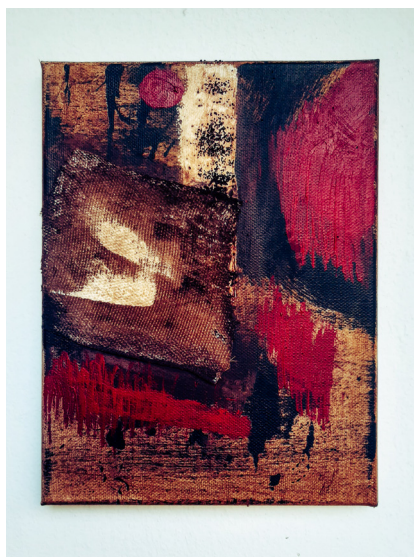
Vége

Mikó F. László Uzsák útja

Van Bécsben egy épület, a Secession. Bejárati portálja fölött a művészeti egyesület jelszava olvasható: „A kornak a saját művészetét. A művészetnek a szabadságát.”

Ez megáll ma is. Itt is érvényes, Harasztin. És nagyon is érvényes Uzsák Sándorra. Az absztrakt ábrázolásmód, ami leginkább jellemző Uzsák festészetére, a huszadik században korántsem előzmény nélkül jelent meg a világon. Az elmúlt évszázadokban, sőt évezredekben mindig is létezett a nonfiguratív ábrázolás, ahol az alkalmazott színek, formák, minták és geometrikus elemek hordozzák a közölni kívánt jelentést. Ez adódhatott a vallás szigorú szabályrendszeréből (ilyen például az iszlám, ahol elvetik a figuratív megjelenítést), de abból az egyszerű igényből is, hogy az akkori művészek kifejezzék önmagukat és díszítsék tárgyaikat minden szemlélő és használó öröme. A díszítéseket megtalálhatjuk már az antik leleteken is, a görög tárgyakon ugyanúgy, mint a régi indiánok kultúrájában vagy az ősi kínai kerámiákon és porcelánokon... ennyit az okoskodásból.

De nézzük csak, hogyan van ez, Uzsákkal? A festő, bármennyire is próbál elrugaszkodni adott esetben korától, mindig is abból élt, amit átfolytatott magán, amit beszívott és kilélegzett, amit leszűrt abból, amit tapasztalt. Amit álmódott. Nincs ez másként Uzsákkal sem. Mondhatnánk, Korunk terméke Ő, a festő és doboz-készítő művész, aki egyszerűen a szabadságot éli meg alkotásaiban. Laza. Néha pontatlan vonalak, néha félrecsúszott színfoltok, de összességében minden árnyalat egy nagyobb dimenzió, egy szélesebb horizont része: a szabadságé.

Miért fontos erről ennyit beszélni? Uzsák szabad és kész. Azt fest, amit akar, nem nyomasztja a menedzsere, nem állít követelményeket a galeristája, nem számitanak a vevők, akik majd a falra akasztják képeit. Nem? Nem. Mert a kép, az számít. Csak a kép számít. A szabadság lehelete meg kell, hogy érintsen, ha Uzsák képeit nézed. Ez az egyetlen, amit magától megkövetel, és amit követ. Ez az útja. Nincs benne egy cseppnyi görcs sem. Mert nem akar megfelelni senkinek, csak magának, pontosabban, a saját művészeti felfogásának. Építi, formálja, „nevelgeti” saját festészetét. Meghallja, amit meg kell hallania. Ha a polgári foglalkozását említi valaki, azt is meghallja. És büszke rá. Egy ismerősöm régen, úgy tíz éve, úgy beszélt róla: a virágos, aki fest. Most azt mondhatnánk, a festő, aki virágos. Ezt is meghallja, és erre is büszke. Nem esett az ölébe semmi, mindenért megdolgozott az életben. a művészetéért is. És jól van ez így.

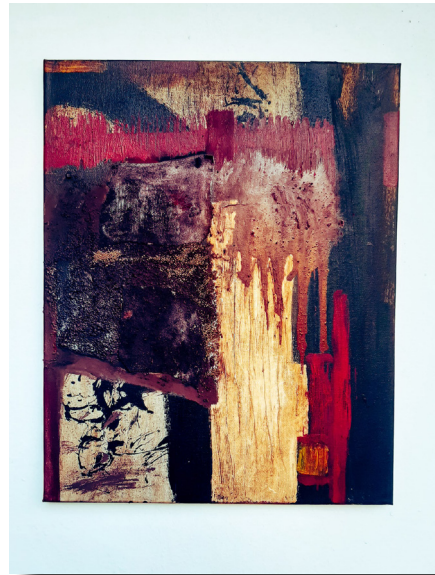
Az elmúlt tíz év hatalmas fejlődést hozott Uzsák festészetében. Míg korábban „csak” a doboz képei voltak mellbevágóak, őszinték és lenyűgözők, addig ma a festményei lepnek meg. A karanténos képei különösen. Határozott színek, erős formák, és valami mély, misztikus tartalom. Muszáj, hogy elgondolkodjunk Uzsák képein. Nem ad esélyt arra, hogy csak rápillantsunk, és lépünk tovább. Nem ugyanazt festi századszorra, hanem századszorra fest újra egy érzést: a szabadság érzetét.

Szabaddon lép ár stílusokon, az absztraktból az expresszionizmusba, ha csak nyomokban is. Lírai absztrakt, talán ez a legközelebbi meghatározás, ami eszembe jutna, ha Uzsákot be lehetne tenni valamilyen dobozba. De szerencsére nem lehet.

Uzsák nem beszél mellé, nem mismásol, kimondja, amit gondol. Ha neked konkrétan nem tetszik, akkor is kimondja. Mert van mondanivalója. Kimondja becsületből, mert ha nem mondaná ki, rosszul érezné magát. És ugyanígy: kifesti magából, erős gesztusokkal. Egy kolléga mondta egyszer: „Ez az ember nem is tudja,

mit csinál...” És ezt nagyon pozitív értelemben mondta. Mert Uzsák nem tudatos művész. Szívből fest, ahogyan az autodidakta festők általában. Kísérletező művész, felfedező. Többször megfigyeltem Uzsákot festés közben. Kimérten és nyugodtan húzza vonalait, teszi fel a színeket, dörzsöli át a képet patinával, festi tovább, alakítja, gondosan formálja a képet, aztán hátralép. Innentől már a képé a szerep. Uzsák ott van benne. Benne a formában, a képzelt tájban, a képzelt világban. Mert bele tudja vinni magát a képbe. Ezt pedig kevesen tudják.

Uzsák képei olyanok nekem, mint a félálmaim. Egy világ, a valóság és az álom peremén. Villanások. Lenyomatok. Kornymatok. Szabadságképek.

E

Arnóti András

Három hang

1. Nevezze meg segédeimet

Valahogy úgy, mint amikor festek. Befelé hunyorogva, előttem a kép, elmosódottan, semmi narratíva. Csak az állapot. Csak az állapotot kell tudnom őrizni, megtartani. A részletek, megalkuvás. Prostitúció. Technológia. De hát, a rítus. A rítus.

A szavakat nem lehet homályosan leírni. Azok ott vannak alaktanilag visszavonhatatlanul az értelmezés számára, élesen, keményen, ritkán puhán, hogyha a sejtjeink olykor össze tudják rakni az ajakkerekítéses, mély hangrendű magánhangzók dominanciáját. Jó lenne időnként csak jelzőkkel beszélni.

A felnőtt korodból, a gyerekkorba ágyazottan akarsz valamit megérteni, így aztán állandóan úton vagy. Tehát visszafelé mész. A megoldás pedig kínálja magát. Amennyiben nem tudunk változtatni a haladási irányon, előbbre kell lépni egy dimenziót. A jövő tereiből kell visszajönni a jelenbe.

Gyermekkorunk, úgy emlékszem, csakis fizikai határok között telt. Nem nagyon voltak morális határok, a szabályok sem a mieink voltak, hanem a hatalomé. A rendőré, aki nem engedte az utcánfocit, a tanáré, aki semmit sem engedett (egy-két, átlátszó blúzban, vagy mély dekoltázsban órát tartó tanárnő kivételével, akik ilyen értelemben hozzáférést engedtek egyfajta Paradicsomhoz és nekik ezért nagyon hálásak voltunk), a házmesteré, aki nem szerette, hogyha a porolón mutatjuk be a nagyhalált (de a hasonátfordulást vakolatpergetéssel megoldásunkat sem), az Apámé, aki ...Hát igen. Neki is voltak törvényei. A biológiai határokról pedig egyszerűen nem vettünk tudomást.

Túlélésre berendezkedett kaktuszok, semmivel nem kecsgetető, kajla, a természet szépségeit petyhüdtlen utánzó, de azt végeredményben kijátszó, hiszékeny szobanövények bio-díszletei közt, játéktereink határait sohasem rögzítettük, mert semmiféle szabály nem engedte, hogy bármely irányban is megközelítsük a határokat. De magát a játékteret sem definiálhattuk (mindennek érvényessége kiterjedt egy országnyi ismeretlen földre).

Azok tehát maradtak absztrakciók. Feltáratlan viszonyai a „helyünk a világban”, egyébként a kamaszkort is túlélő (tehát felnőtt szemmel is relevánsnak tekinthető) kérdéskörnek. Mi már akkor tudtunk virtuális világban létezni. Ha nagyon ritkán, mégis elértünk bizonyos határokhöz, azokba belepesztultunk. Ám ezek az absztrakciók adtak lehetőséget arra, hogy túléljünk helyzeteket, mert az önmagunknak való hazudozás virtuóz működőképessége mellett, ezek tartós vagy átmeneti fétiseket is teremtettek. És nekik, olykor áldozatot mutattunk be. Az áldozat, nem ritkán közülünk került ki.

A felnőtt ellenfél volt, akik úgy éltek, hogy minden gondolatukban ott volt: spórolni kell. Még a mozdulatokkal is. Fél fordulat a gáztűzhelytől, hetven-hetvenöt

fokos kartartásban (kortárs kartársak revüjeként), három lépés a csap és egy levegővel kétszer lehet megkeverni a főzeléket, ezért semmi nem veszélyeztette azt, hogy 12 óra 15 percre elkészüljön az ebéd és akkor 14 óra 20 percre végeznek is az egésszel és akkor még pont belefér 15 óráig, hogy harmadszor is kitergessék ugyanazokat a ruhákat, mivel 15 órakor már felmosás van etc. Életmentő kapaszkodás egy menetrendbe. A nagylámpát hét körül kell bekapcsolni (télen már lehet négykor is), begyújtás este hétkor, mert akkor még reggelre is marad némi meleg a cserépkályhában (éjjel viszont képtelenség volt aludni a forróságban). Mindezek betartása életbevágó, mert lehet még ennél is nehezebb. Vasár- és ünnepnapokon kettőtől ötig ezt felfüggesztették, de csak annyira, hogy ne legyen nehéz majd visszazökkenni a megszokott rendbe. A törvényként alkalmazott forgatókönyvek időszerkezetei, a pontosság, az átírhatatlan ismétlődések biztonsága adták jelenlétük okainak magyarázatait, hitét és biztonságát. És alighanem értelmét is.

A gyerekkor gyorskoppanású cipők hangjától remegő folyosóin, a boldogság kémiaja legtöbbször törvényt szeg, amelyben a szépség nem esztétikai probléma, hanem egy görcs tobzódása, de hiánya esetén is feldolgozhatatlan, sűrűn váltakozó súlyú teher, karrierje legfeljebb csereérték, nincs mit kezdeni vele. Morális ügy. És főleg magánjellegű, ahol a szoroson egymás mellé szocializált családok és a párosujjú szochio-paták, igyekeztek tolerálni, hogy a másik is ember. Hogyha ez – olykor – nem sikerült, akkor természetesen folyt a vér.

Ahol a lichthofban, a szemközti ablak áttetszővé mosott vitrázsfüggönyén keresztül olykor feltűnt a szomszéd ritmikus mozgásba menekülő, magányos tömege.

Egyébként is, az ember gyerekként vagy szép vagy nagyon tud valamit. Ha – ritkán – mindkettő, az baj, mert a szépség felülír mindent. A környezet, rövid távon, azzal tud csak mit kezdeni, hiszen a gyerek ezt kívül hordja és egy viszonylag zárt kultúrában a szépség megítélésében van egyfajta konszenzus és egy definitív használati érték. A másikhoz, ahhoz, hogy a gyerek tud valamit, tehetséges valamiben, nem férnek hozzá. Nincs rá idő, mód, figyelem, indíttatás, képesség. És főleg nem kollektivizálódik. A szépség körül, egy darabig többeknek van dolga. Célt, feladatot, munkát ad másoknak. Legkevésbé annak, aki a szép. Ez az állapot eltarthat a serdülőkor végéig, de akkor már benne van a skatulyában, és az irigyek (a nemszépek) köre is konkretizálódik, letisztul. A valamitnagyontud – gyermek számára van idő, talán tér is, hogy magával és a tudományával foglalkozzon, mert nem háborgatja senki. Elnézők vele. És elnéznek fölötte. Fölöttébb. Az utóbbi húsz-harminc évben ez sokat változott. Globalizálódott. Ma már nem tudjuk pontosan, hogy ki a szép, de érzékeljük, hogy a kétéves gyermek, egy szabályosnak mondható, dupla oldalszáltó közben, könnyedén old meg trigonometriai feladatokat, noch dacu! lehet, hogy szép is. Jövőjét még csak homályosan sem látjuk.

Gyerekkorom emberei nem engedhették meg maguknak a gyászt. Nem pénzügyileg. Úgy se. Hanem liturgikusan, kiteljesedő kulturálisszokásilag nem enged-

hették meg. Azzal, hogy feladataid egy kis részének sem fordíthatál hátat, nem okozhattál másoknak hátrányt magánügyként kezelendő szenvedésed okán. Külsőségekben megjelent természetesen a gyász, hiszen ez része volt a forgatókönyvnek. Egy darabig pléhdobozokba kerültek a bizsuk, elvitték a patyolatba a fekete öltönyt, előkerültek a frissen vasalt fekete blúzok és pulóverek, esetleg kendők, amelyek rövidesen, egy újabb mosást követően, visszakerülnek a szekrények mélyére, várva a családi történetírás következő, alkalmi bejegyzéseit, a férfiak néhány napig a közszereplők valahonnan leképzett, méltóságteljes testtartásával, hangosabban köszöntek a házlakóknak és nem bömbölt egy-két hétig nóta, a jó ebédhez. Akinek tele van a zsebe, az énekelni is tud. Akinek nincs tele a zsebe, az nemcsak, hogy énekelni nem tud, de nyilvánvalóan adni sem, legfeljebb valamiféle csereértéket. A probléma csak az volt ezekben a régi szép időkben, hogy mindenki, többnyire azonos rendű, minőségű, tartalmú értékkel rendelkezett. A barter tehát nem igazán működött. És aki nem tud adni, az elfogadni sem tud, mert önértéke és a másikhöz való viszonyulásának, összehasonlításának a konklúziója ezt nem engedi.

Ezért, talán egyszer megérted, hogy miért a legnagyobb adomány a részedről, ha egy koldustól pénzt fogadsz el.

2. Lámpaoltás

Szó nélkül hanyattfekszik, fél kézzel beállítja az ébresztőórát (soha nem kell elmozdítani a valamikor régen megadott pozícióból), egy mondatba sűrítetten átgondolja a napot, megtervezi, nagy vonalakban elképzeli az elkövetkező néhány perc szer hatvan másodpercet, odafordulás nélkül eloltja a lámpát, a rádiósébresztő vörös fénye rövid időn belül szeméhez szoktatja a sötétséget. A következő tizenöt-tizenhét perc során, egyenletes légzéssel elbábrál az asszony felületén, aki közben arra gondol, hogy mindent előkészített-e a holnapi ebédhez és nem gondol arra, hogy már tavaly is és tavalyelőtt is, és már vagy negyven éve annak, hogy ők adják az ebédet és már akkor is, az azt megelőző estén is arra gondolt..., hogy azért nem gondol ilyenekre, mert megtanult védekezni az emlékezéssel szemben (meg egyébként is, már régen alkalmazza némileg a maga képére formáltan Gödel első nem-teljességi tételét, hogy minden formális és axiomatikus rendszerben létezik olyan állítás, amely se nem bizonyítható, se nem cáfolható és ez végül is egy enyhe, elfogadható kompromisszum), ezért inkább megpróbálja elképzeli, hogy ő hogyan bábrálna önmagán, közben és mégis csak az emlékezetéből, halk bátorító, ösztönző hangokat hallat, ami persze nem is ösztönző, csupán komfortos. Mert, hogyha ösztönözne, kinyilvánítaná elégedetlenségét és ezzel elrontaná, megnehezítené közös játékukat, értésére adná a férfinak, hogy igen, tudja, hogy ő most a villanyvasút terepasztalát képzei maga elé. És ezt nem akarja. Arra gondol inkább, hogy valószínűleg minden magamfajta jut egy magafajta, mert ez egy összerendeződési elv, ami még egy újabb és halvány reményt jelenthet az ember

számára. Reményt arra, hogy evolúciós kísérletei során adjon és kapjon még egy alkalmazkodási, elfogadási esélyt a természettől.

Arnóti András: MU

3. Helyzet

Elnök úr! Összeült a Tanács, már csak Önt várják. Igen. Igen. A Tanács. Engedelme-
vel az előterjesztést már átvitettem. Igen? Van egy kis gondom. Az imént, a zuhanyo-
záskor nem találtam a szappant és... Uram? Szót sem érdemel, megtettem nélküle...
Nem egészen értem uram! A szappan volt a kisebb gond ...,tudja a törülköző nem volt
ott...és így...Igen uram?...hát, vizes vagyok. Nem látszik uram, de ha esetleg nem vi-
szi be a fürdőkefét a Tanácsba, nem is lesz feltűnő a dolog. Mert még nem nedvesedett
át az ingem, meg majd a zakó. Tudja, hogy van ez?! Nem. Nem tudom uram, de most
mit tegyünk? Először is jelentse be, hogy az ebédet, a határozat sürgősségére való te-
kintettel elhagyjuk. Ezzel is nyerünk egy kis időt. De, tizenhét óra van uram. Már régen
nincs ebédidő. Na látja! Ez akkor nem is lesz kínos. Menjen, addig én megszáradok.

Hidegzuhany

Liza a kezeit tördelte a váróteremben. Nem csak arra várt, hogy behívja a szexuálterapeuta, hanem arra is, hogy a férje megérkezzen. Kicsit bosszantotta is, hogy ő rángatta bele ebbe az egész kibeszélősdibe, ennek ellenére mégis ő késik el. Mire a gondolat végére ért, kinyílt a rendelő ajtaja.

– Fáradjon beljebb, kérem! Érezze otthon magát. Ülhet a kanapéra, de a fotelbe is, ahol kényelmesebbnek érzi. – kedveskedett a terapeuta.

Jah, persze. Mintha olyan könnyű lenne ilyen helyen otthon éreznie magát az embernek, gondolta magában Liza. A fotelt választotta.

Épphogy hozzáért a feneké a bőrgarnitúrához, már állhatott is fel, mert megérkezett a férje. Bálinttal mindig csókkal üdvözlik egymást, ez most is így volt.

Nem volt komoly gond a házasságukkal. Szerették, tisztelték egymást. Egy dolog volt csupán, ami hol jobban, hol kevésbé jobban működött. A szex. Lizával sokszor előfordult, hogy inkább letudta a kielégülést egyedül, míg Bálint dolgozott. Mire hazaért a férje, ő már rég túl volt egy-két orgazmuson, Bálint viszont mindennél jobban vágyott a közös élvezetre. Aztán volt olyan időszak is, amikor heti négyszer is szeretkeztek, bár ha Liza őszinte akart lenni magához, nem különösebben élvezte a dolgot. Most éppen a kevésbé jól működő periódusukat élték. Ezért is kötöttek ki Csermely doktornőnél. Bálint szerette a feleségét. Esze ágába sem volt megcsalni. A kudarcba azonban belefáradt. Kudarc alatt pedig azt kell érteni, hogy hiába kérdezte meg már milliószor, mi lehet a gond, Liza sosem tudott, vagy nem akart rá válaszolni. Mindig azt mondta, ő sem tudja. Kereste ő a megoldást magában, de nem jött rá, miért van az, hogy inkább egyedül elégíti ki magát, mint sem megvárná ezzel a férjét.

A terápia Bálint ötlete volt. Sokáig kellett noszogatni Lizát, de végül beadta a derekát. Bálint miatt.

– Hányszor szeretkeznek egy héten? – kérdezte a terapeuta, miután mindenki bemutatkozott pár szóban.

Nem teketóriázik sokat, gondolta Liza.

– Mikor hogy. Van, hogy kétszer-háromszor, de előfordul, hogy hónapokig semmi. – válaszolta Bálint egy nagy sóhaj kíséretében, hogy kimentse feleségét, akin látta a feszengést, és hogy kellemetlen neki erről beszélni.

A terapeuta megállás nélkül jegyzetelt, majd tartott egy kis szünetet. Belenézett Bálint, majd Liza szemébe, és azt mondta:

– Feltételezem, most a hónapok óta semmi helyzet áll fent. Mióta házasok?

– Három és fél éve. – vágta rá egyszerre.

Az első alkalom nem szólt másról, mint a kérdés–válaszok sorából. Végeznek-e önkielégítést? Néznek-e pornót? Van-e bármelyiküknél harmadik fél? Ki tud-e eléggé szex közben Liza és a többi. Mire letelt a 60 perc, Liz olyan vörösen ült,

pontosabban már feküdt a fotelben szégyenében, hogy kapott egy jó nagy pohár hideg vizet, nehogy rosszul legyen.

– Mielőtt elmennének, adnék mindkettőjüknek egy feladatot. Legyenek kedvesek a következő alkalomra egy listát írni arról, milyen emlékeik vannak gyerekkorukból a szexet illetően? Látták, hallották-e a szüleiket szeretkezés közben? Mikor láttak először felnőtt filmet? Mindent jegyezzenek fel, ami a szexszel volt kapcsolatos 16 éves korukig, persze csak, ha emlékeznek rá.

Furcsán néztek mindketten Csermely doktornőre. Ugyanarra gondoltak: ennek meg mi köze van a szexuális életükhöz? Anélkül, hogy feltették volna a kérdést, a terapeuta magától rávágta:

– Higgyék el, a probléma valahol ott gyökerezik! Ki kell ugrasztani a nyulat a bokorból! – mindezt úgy mondta, hogy gyengéden megfogta Liza vállát és mélyen a szemébe nézett.

– Ne aggódjon! Nincs magával semmi gond! Kutakodjon kicsit a múltban, hogy az ne legyen hatással a jelenére.

Furcsa gondolatok cikáztak Liza fejében, miközben hazafele vezetett. Olyan emlékek jutottak eszébe, amire hosszú évek óta nem gondolt. Mintha azok nem is vele történtek volna meg. Alig várta, hogy hazaérjen és írjon. Nem csak azért, mert egy mást váltották a gondolatok, hanem azért is, hogy minél előbb túl legyen a feladaton.

Húsz perc múlva már a hálószobában ült egyedül. Megkérte Bálintot, hogy hagyja magára egy kicsit. Aztán írni kezdett. Felírta a lap tetejére, középre:

Gyermekkori emlékeim a szexszel kapcsolatban.

Aztán pontokba szedte, ami hirtelen eszébe jutott.

1. *5-6 éves kor: Anya rám zárta egy idegen lakás szobájának az ajtaját, amíg ő élvezetes perceket töltött el egy fickóval a nappaliban. Emlékszem, nagyon féltem ott egyedül és a hangokat hallva sem nyugodtam meg.*
2. *8-9 éves kor: Nyaraltunk, amikor apa és anya kiküldtek játszani a közeli játszótérre a vad idegen gyerekek közé. Furcsa mód már akkor is tudtam, miért kellett kint lennem 1–2 órán át.*
3. *10-12 éves kor: Sokszor hallottam anyáékat szexelni. Volt olyan, hogy annyira megijedtem, mert nem tudtam, mit csinálnak, hogy odaültem az ágyuk szélére, és percekig nem tudtak róla, hogy fél méterre tőlem hemperegnek a takaró alatt. Aztán amikor anya meglátott, azt vágta a fejemhez:
– Liza, ha majd felnősz, én is ott fogok ülni az ágyatok mellett! Nem igaz, hogy nem tudsz minket békén hagyni!*
4. *15 éves kor: Anya egyszer konkrétan arra kért, hogy menjek fel a szobámba, mert ő most szexelni szeretne apámmal, fényes nappal. Én felmentem, és végig gyomorgörccsel ültem és vártam, hogy meghalljam a szobájuk ajtajának nyikorgását, mert akkor tudom, hogy végeztek. Emlékszem, mikor lementem a lépcsőn, éreztem valami furcsa szagot...*
5. *17 éves kor: Elmentem a szüleimmel sátrazni egy hétre. Egy sátorban aludtunk, de külön kabinban. Ott sem csak a légy zümmögését hallottam esténként.*

Mire Liza a végére ért a listának, észre sem vette, hogy ráesteledett. Elment lezuhanyozni, de a testét nem csak a vízcseppek mosták, hanem a könnyek is. Ezeket az emlékeket olyan mélyre temette el, hogy egy-egy pillanatra azt gondolta, csak kitalálta őket. Miután végzett a fürdéssel, bebújt Bálint mellé az ágyba. Meztelenül.

Nyári A. Ildikó: Együtt

Hargittay Gergely

LEMEZAJÁNLO

Blue sPot: Százféle változatban (Hommage à Cseh Tamás)

A hazai underground (?) zenei színtér egyik üde színfoltja a 2005-ben blueszene-karként indult, ám zenei határait azóta jelentősen kitágító Blue sPot. A számos budapesti és vidéki klubkoncert, illetve fesztiválfellépés mellett 2012-től évekig önálló színpadot is üzemeltettek a kapolcsi Művészetek Völgye Fesztiválon, ahol a hazai élőzene legnagyobbjaival zenéltek együtt. Standard koncertjeik mellett tematikus műsorokat is tartanak: fergeteges Beatles-estjeik után tavaly egy Cseh Tamás-műsort is összeállítottak, melyben többek között Földes László Hobo és Márta István is vendégük volt. Azóta koncertjeik elmaradhatatlan részét képezik Cseh Tamás és Bereményi Géza dalai. Idén pedig úgy döntöttek, hogy ideje ezeket stúdióban is rögzíteniük. 2020-ban megjelent harmadik stúdióalbumuk ezeket a felvételeket tartalmazza. A zenekar jelenlegi tagjai: Bárth János (ének, gitár), Kelemen László (basszusgitár), Mátray Csanád (szólógitár, ének), Mezőfi István (dob, ütőhangszerek).

Elsősorban a Blue sPot és Cseh Tamás munkásságát egyaránt ismerőknek lehetett izgalmas a lemez megjelenésének híre, ugyanakkor szívből ajánlható mindenkinek, aki híve a magyar nyelvű, igényes, valódi hangszerekkel megszólaltatott könnyűzenének. A Blue sPot eleve egy izgalmas (és végtelenül szimpatikus) zenekar nagyon jó zenészekkel, tele kreativitással és érzéssel. Koncertjeik fergetegesek,

de ritkán készítenek stúdióanyagot, tehát ez egy nagy esemény. Cseh Tamás pedig már életében kultikus figurája volt a magyar kulturális életnek, mára pedig valódi – szoborba is öntött – legendává érett. Bereményi Gézával írt dalai a 20. század Magyarországának legfontosabb kordokumentumai közé tartoznak. Viszont ez éppen annak köszönhető, hogy Cseh Tamás az nagyon Cseh Tamás. Merész vállalkozás hozzájárulni ezekhez a dalokhoz. Előadásmódja és (Bereményi) szövegvilága annyira egyedi, hogy aki hasonlítani próbál hozzá, az eleve kudarcra ítéltetett, ha pedig egy előadó úgy interpretálja, hogy nagyon eltér tőle, akkor könnyen elveszhet az a sajátos atmoszféra, amely nélkül ezek a dalok nem életképesek. Bár – főként a halála óta – nagyon sokan előveszik, de a legtöbb ilyen kísérlet hallatán leginkább azt kérdezhetjük: minek?

A lemez alcíme egyértelműsíti a szándékot: tiszteletadás. Ez megtörtént már az együttes élő Cseh Tamás-estjein is, de egy stúdiólemez más műfaj. A nagy kérdés itt az, hogy sikerült-e a Blue sPotnak úgy a saját zenei világába illeszteni a dalokat, hogy azok Cseh Tamás-jellege mégis megmaradjon, de ne legyen fölösleges utánjátszás (mert abból úgysem sült ki jó). Hozzáteszem, hogy a dalok eredeti stúdióváltozatának hangszerelésére amúgy ráfér némi vérfrissítés, mert az esetek többségében nem ez volt a Cseh Tamás-lemezek fő erőssége.

A címválasztás (Százféle változatban) telitalálat. Nem szájbarágós, mégis aki ismeri a Cseh Tamás-életművet, az egyből kapcsol, és illik is a megnevezés a koncepcióhoz. Ötletes a borító is (Nemes Anita munkája): gyerekrajzszerű motívumával, vidám színeivel felhívja magára a figyelmet. Egyszerűsége ellenére számos szimbólumot tartalmaz, amelyek a tulajdonképpeni címadó dal (Minden álmomban) szövegére reflektálnak.

A dalok listáját böngészve a kötelezők és ziccerek mellett találunk néhány kevésbé magától értetődő darabot is. Például a Budapest vagy a Csönded vagyok nyilván kihagyhatatlan egy ilyen lemezen, viszont nehezebben feldolgozhatónak gondolná az ember az olyan speciális helyzetdalokat, mint az Illegalításban, a Tanulmányi kirándulás vagy a Világnézeti klub, amelyek egy mai zenekar interpretálásában igencsak anakronisztikusnak tűnhetnek. Néhány kevésbé ismert dal pedig igazi meglepetés, mint a Budapest II. vagy az Egy kitalált személy. Az anyag összeállításakor valószínűleg nem volt cél a teljes életmű átfogó bemutatása, hisz a 15 dal mindössze négy különböző lemezről származik (Levél nővéremnek: 5 dal; Antoine és Désiré: 4 dal; Új dalok: 3 dal; Levél nővéremnek 2.: 3 dal). A Másik Jánossal közösen készült két lemez tehát felülreprezentáltak tűnhet, ugyanakkor nagyon is helyénvaló az 1994-es Levél nővéremnek 2. kanonizálása (a címadó zárótétel is erről származik), mert az egyik legjobban sikerült Cseh Tamás-album, ugyanakkor a klasszikus első rész árnyékában kevésbé része a köztudatnak.

A lemez nyitása nagyon erős. Az Antoine, Désiré és a szél úgy tökéletes, ahogy van. Már az első hangok felcsendülésekor feltűnik, hogy mennyire telt, csillogó és erőteljes a hangkép, ez végig jellemzője a lemeznek. Cseh Tamás-rajongóknak már az első másodpercekben elégedett mosoly költözhet az arcára az akusztikus gitár és

az ismerős E-moll akkord gyönyörű megszólalásától. A Cseh Tamás-feldolgozások kritikus pontja értelemszerűen az ének. Bárh Jánost kiváló és ezerhangú énekesnek ismerhettük eddig is, ami természetesen előny, de önmagában még nem garancia arra, hogy valaki jól nyúljon Cseh Tamás témáihoz. Az énekes első megszólalása egy lemezen különösen fontos, mert az egyszeri zenehallgató hajlamos a skatulyázásra. Márpedig ahogy itt elkezdődik az ének, az nagyon el lett találva. A hanghordozás, a frazírok hasonlítanak az eredetire, mégis sokkal líraibban, finomabban szól János hangja, ami ehhez a dalhoz kiválóan illik. Tehát már az elején sikerült hozzátenni valamit a dalhoz, a szám fő erénye pedig csak ezután bontakozik ki: a finom, mégis markáns építkezés, amely megvan ugyan az eredetiben is, de ott csak a dinamikával játszanak, a hangszerelés végig teljesen puritán; itt viszont megtapasztalhatjuk annak az előnyét, hogy ez a lemez egy zenekar közös munkája. Ahogy egyre több hangszer lép be, úgy bomlik ki fokozatosan a dal, mint egy virág. A dal felénél (1:31-nél érdemes nagyon fülelni) a dob és a basszus megérkezése (bár egyáltalán nem erőszakos, nagyon finoman simul a lírai hangulatú zenébe) ad egy endorfinlöketet a hallgatónak, és onnantól kezdve új dimenziói nyílnak meg ennek a dalnak. Az építkezés gördülékenysége – a hangszerelés kibontásán túl – nagyban köszönhető Mezőfi István dobosnak, aki játéka dinamikájával szinte karmesterként vezényli a zenekart. A dal harmadik harmadában hallható fényes és telt pop-rock hangzáshoz hasonlót magyar szintéren az utóbbi években leginkább a Margaret Island lemezein hallhattunk. Szépen szólnak a vokálok is, minden arányos, harmonikus, úgy domborítja ki az eredeti dal zeneiségét, hogy megőrzi annak értékeit, és hozzá is ad. Ez a nyitódal már akkor is elvinné a lemezt a hátán, ha a többi része kifejezetten gyenge volna.

De nem az! A másodikként érkező nagy „sláger”, a Budapest már a Blue sPot előző, 2017-es Stílusgyakorlatok című albumán is szerepelt, de jelenléte itt is magától értetődő. Hangzásában nem lóg ki a sorból, bár a hangszerelésben a zongora, illetve a női vokál is megkülönbözteti ezt a dalt a többitől. Ugyanaz a zenekari építkezés történik itt is, mint az előző számban. Nagyon ízléses a hangszerelés, amely gazdagabb itt is, mint az eredetiben, de egyáltalán nem nyomja el a dalt. Szép hangon szól a vokál (Studer-Kovács Veronika), mégis furcsa egy kicsit, mert alsó szólamot énekel a főszólamnál magasabb lágében. Az eredetiben Másik János énekelte ezt a szólamot, ezért is szokatlan itt a női hang. Ráadásul János és Tamás szerepel a szövegben. A dalhoz készült kiváló videoklip azonban feloldja ezt az ellentmondást, és értelmet ad a férfi–nő duettnek.

A harmadikként következő Illegálisban című dal egyszerűgitáros előadása teljesen hű az Új dalok lemezen hallható eredetihez. Nagy bátorságra vall, hogy rátették a lemezre, mert ez tipikusan az a dal, amelyet Cseh Tamásnak kellett énekelnie, és 1990-ben kellett énekelnie. Humora elsősorban azok számára értelmezhető, akik megélték a rendszerváltás körüli időszakot. Színpadon előadva hatásosabb lehet, lemezen hallgatva elsősorban az lehet a funkciója, hogy az embernek kedve legyen újra elővenni és meghallgatni az eredetit.

A Csőnadrag és hegyescipő kezdetű (az Antoine és Désiré lemezen Désiré bottal üti a saját nyomát címen futott) rock 'n' rollban érezhetően lubickol a banda. Az ilyen típusú dalok azok, amelyek a régi Cseh Tamás-lemezeken – bár dalként szerethetőek voltak – elég gyengén szóltak. A Blue sPot itt hazai pályán játszik, és ez át is jön. Az eredetinel erőteljesebben és lendületesebben szól itt ez a szám, ez igen nagy mértékben köszönhető Mezőfi István feszes dobolásának. Ötletes – és ami nagyon fontos: nem öncélú, hanem a koncepcióba szépen belesimuló – zenei poén, hogy a „S Mambó magnón szólt a dal” szövegrész után idézetként beépítik az Everybody's Trying To Be My Baby című rockabilly-klasszikust (Carl Perkins, The Beatles). A hangzás itt egyértelműen az eredeti dalban is megidézett korai 60-as évekre hajaz, még az énekeffektben is figyeltek erre, a megszólalás azonban a mai kor elvárásainak megfelelően erőteljes.

A Jobbik részem sokak kedvence Cseh Tamás előadásában; remélem, nem szentégtörés vagy kegyeletsértés azt leírni, hogy a Blue sPot verziója jobb az eredetinel. Viszont annyira quimbys, hogy hallgatása közben gyanút is foghatunk, hogy nem játszotta-e ezt a Quimby is valamikor. Hogy gyanúnk nem teljesen alaptalan, arra bizonyíték egy – **az interneten fellelhető** – felvétel, amelyet Kiss Tibor otthon játszott és énekelt föl állítólag Cseh Tamás halálának napján, 2009. augusztus 7-én.

Fülben ragadó dallamával és egyszerű zenei kíséretével igen hálás darab az Apa kalapja. Itt – nagyon helyesen – nem is bűvészkedtek zenekari hangszereléssel, maradt a szimpla akusztikus gitár, és János hangjához nagyon illik is a dal. Az eredetihez való hűség ellenére itt is eszünkbe juthat egy másik előadó, nevezetesen Cat Stevens Bitterblue című száma, valószínűleg az énekhang hasonlósága miatt.

Cseh Tamás egyik titka (és egyben utánozhatatlanságának oka) énekének egyedi (tulajdonképpen szabálytalan) ritmikája. János erre a legtöbb esetben meglepően jól ráérez, néha viszont az ettől való eltérés szokatlan lehet, és megoszthatja a hallgatóságot. A Tanulmányi kirándulás verzéiben tapasztalhatunk ilyet, főleg a dal elején. A hangszerelés hasonlít az eredetihez, de nagyon feldobja (és a countryra emlékeztető dalhoz illik is) a pedal steel gitár. Az eredeti dal szándékolt modorosságát megtartották. Ezt a szöveget nem is lehet máshogy énekelni. Ezért viszont ez egy olyan dal, amely csak a Cseh Tamást értőkhöz található meg az útját.

A nosztalgikus-elégikus hangulatú Micsoda útjaim... (Désiré megnémul) atmoszféráját nagyon jól sikerült megragadni. Igazán szép dal. Aztán három perc melankólia után jön a meglepetés: az akusztikus gitár mellé fokozatosan becsatlakozik a zenekar, és a vége egy katartikus búcsúkeringőbe torkollik, a korábbi – szöveg nélküli – dúdolásból, ami az eredetiben is van, eszelős-kiabálós éneklés lesz. A lemez hangulati tetőpontjához érkezünk itt.

A 70-es évek önironikus bölcsészindulója, a Világnézeti klub megint egy olyan dal, amely kontextus nélkül értelmezhetetlen, viszont koncerten közönségkedvenc. Ott általában önfeledt örömenélésbe csap át a dal vége, ezért jó hosszúra nyújtják, itt viszont – az eredetihez hasonlóan – mindössze másfél perces, a lemez legrövidebb száma. A dalsorrendben nagyon jó helyre került, mert ez a szusszanásnyi köny-

nyedebb hangulat elválasztja egymástól az fentebb említett hangulati tetőpontot az ezután következő gyönyörű (szintén háromnegyedes) lírától, és erre szükség is van.

A Csönded vagyok a Cseh–Bereményi szerzőpáros egyik legszebb dala, mind zeneileg, mind szövegileg, nem véletlenül kelt önálló életre. Sokan feldolgozták már, és ez kivételesen egy olyan dal, amely hagyja is magát feldolgozni, áhangszerezni, átírni: szépsége nem vész el, csak átalakul (már ha jó kezekbe kerül). És nem is szükséges semmiféle háttérismeret ahhoz, hogy teljes értékű legyen bárki számára. Még Cseh Tamást sem kell hozzá szeretni, vagy akár ismerni sem. Zenéje és szövege univerzális. Sőt Bereményi Géza verse zene nélkül, irodalmi alkotásként is megállja a helyét. Túlzás nélkül a magyar líra egyik gyöngyszemének nevezhető. A Blue sPot a gyengéd, de feszes dobkísérettel, valamint az ének ritmikájának szabályossá tételével (ha úgy tetszik: csehtamástalanításával) kiegyenesítette ezt a dalt. De ez a dal még ezt is elbírja. Így is szép. És sokat hozzászól még Mártay Csanád finoman, ízesen megszólaló szólógitárja.

Az Egy kitalált személy pont olyan, mint ami: egy kiváló zenész-énekes egy gitáron eljátszik egy Cseh Tamás-dalt szerelemből. Valószínűleg nem is akar ennél több lenni. És ez így rendben is van.

A lemez végére marad a fentebb már méltatott Levél nővéremnek 2. három dala, melyek közé kakukktójásként ékelődik egy régebbi szerzemény. A '94-es dalok közül első a sorban a Forró város, egy újabb olyan szerzemény, amely önállóan (kontextus, illetve Cseh Tamás nélkül) is képes megállni a lábán. Itt zenekari kíséretet kapott, és egy nagyon igényes, izléses pop-rock nóta lett belőle. Remekül érvényesül Kelemen László nagyszerű basszusjátéka, a verzéket alátámasztó groove egészen zseniális.

A Forró város szerves folytatásának tűnik a Budapest II. (pedig az eredeti lemezen előtte van), de mivel nagyon hasonló a hangszerelése, a tematikája és a motívumai, ezért a kettőt itt összetartozónak érezhetjük ebben a sorrendben, ez is egy ötletes szerkesztési megoldás.

Az Amikor Désiré munkásszálláson lakott című humoros szociografikus helyzetdalban ügyes megoldás az éneksáv megduplázása, mert így az a hallgató érzése, mint a többen énekelnének, és ez illeszkedik a többes szám első személyű narrációhoz.

Az album zárótétele a Minden álmomban, amelynek szövegéből a lemez címe is származik. A mediterrán hangulatú dal eredetijében markáns szerepet kapott a tangóharmonika, amely itt nincs. Ezt először talán sajnáljuk, de végighallgatva a dalt ebben az újraértelmezett változatban végül még sincs hiányérzetünk, mert elég telített a hangszerelés így is. A Csönded vagyok-hoz vagy a Forró városhoz hasonlóan akár saját dal is lehetne, vagy legalábbis hihetnénk annak, ha nem ismernénk az eredetit. Jó húzós, lendületes, erőteljes, mégis könnyed megszólalású szám, ha egy rádió rákapna, sláger is lehetne. Kapott egy látványos, rajzos videoklipet is, amelyben nemcsak a dal szövege, hanem a lemezborító is megelevenedik, itt ismét elismeréssel kell adóznunk Nemes Anitának, aki remekül ráérezett a dal hangulatára.

A bevezetőben megfogalmazott kétségek lemez hallgatása során eloszlanak. Minőségi produktumot tett le az asztalra a Blue sPot, amely méltó a megidézett legenda szellemi és zenei örökségéhez. Köszönet a Blue sPot legénységének, hogy ebben a formában is elérhetővé tették számunkra Cseh Tamás-repertoárjuk egy részét. Számunkra remek hallgatnivaló, az pedig nagyon is érződik, hogy ők is szeretettel – és ahogy az alcím is utal rá: maximális tisztelettel és a nélkülözhetetlen zenei alázattal – készítették.

***

A lemez a legjobb minőségben meghallgatható a nagyobb zenemegosztó portálokon:

- Apple music: <https://music.apple.com/.../sz%C3%A1zf%C3%A9le-v%.../1521935803...>;
- Spotify: <https://open.spotify.com/album/3BFgxqItCXCJTIAKPFfUjE....>
- A teljes album elérhető a Youtube-on is: <https://youtu.be/TnswjUAvTo4>.
- A CD fizikai formátumban előrendelhető a bluespotzenekar@gmail.com címen, vagy a zenekarnak írt facebook-üzenetben.
- A Blue sPot Facebook-profilja: <https://www.facebook.com/BluesPotCafe/>.

Dunaharaszti

2000 - 2020

Szalón